

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. November 23.

47. SZÁM.

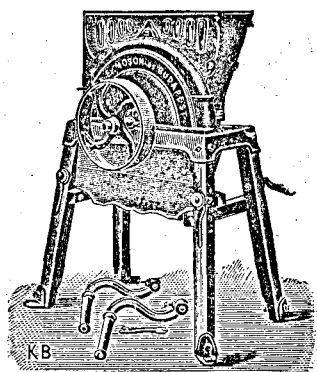
„KÜHNE“

**MEZŐGAZDASÁGI
GÉPGYÁR R.-T.**

MOSONBAN

elismert elsőrendű kivitelben szállit uradalmak és kisgazdák céljainak megfelelő mindenféle

mezőgazdasági gépet.

Idéngépek: szecs kavágók, répavágók, hengeres-, tárcsás- és kövesdarálók, tengeri morzsolók kézi- és erőhajtásra, tengeri szártépők, gyök-mosógépek, takarmányfüllesztők.

Teljes takarmányberendezések

a legmodernebb kivitelben.

Helyszini felvétel és tervezés díjtalan.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

2012

Eladó

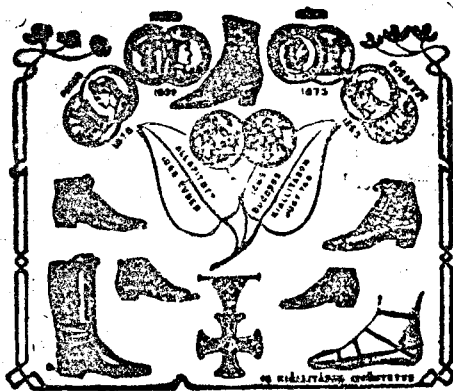
feltűnően figurans, akcióval sebesen járó, kitarató és megbízható, fogatversenyen I-ső díjat nyert

sárga kettősfogat,

teljes hám felszereléssel, rendes és gumi kerekekkel ellátott hajtó, félfedelű és csukott Kölber-féle szép kocsikkal, avagy ezen felszerelések nélkül is. — Megtekinthetők: Kolozsvárt, Majális-utca 13. 2997

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentgyörgy-utca 3. Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült **FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.**

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy-használt alábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

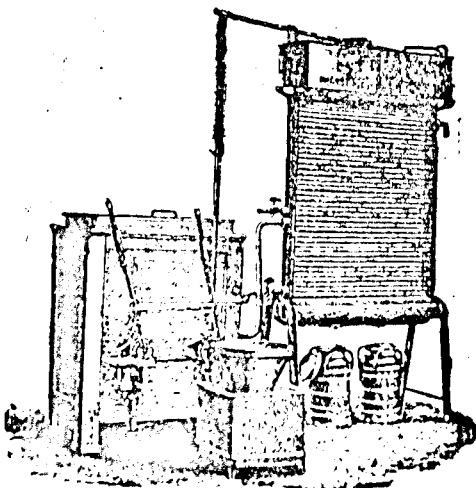
AZ IDÉN VOLT JÉG!!

2800

Ha szak. Isselhard-tejhütőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el! Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket hazánk legelső tejgazdasági gépgyárától:

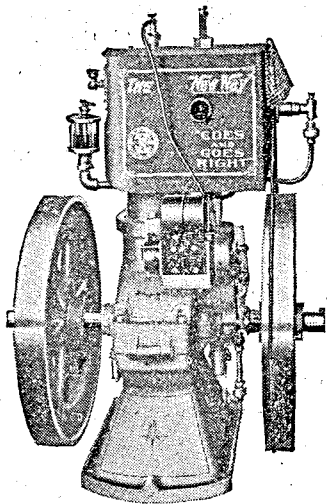
az Alfa-Separator r.-t.-től, BUDAPEST, 56E.

1913. szeptember havában Kolozsvárott aranyéremmel kitüntetve. 1913. október havában Grázban állami ezüst- és kiállítási aranyéremmel kitüntetve.

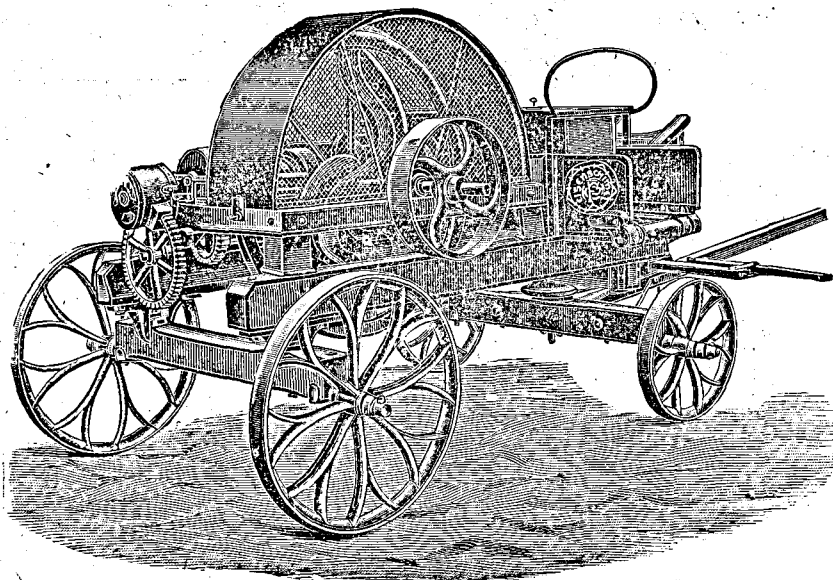
„NEW-WAY” benzínmotor

hűtőviz és csővezeték nélkül - - - a modern motorteknika legújabb vívmánya. 2 1/2-től 12 lóerőig.

2672

Szerkezete egyszerű és zárt; por, piszok nem érheti, ezáltal a motor hosszú élettartalmu. A legkitűnőbb anyagból készítve! Ideális üzem a mezőgazdaság és kisipar részére!

Bárki által könnyen kezelhető!

Szeceksavágóink, Répavágóink és Darálóink

tökéletes szerkezetüknél fogva közkedveltségnek örvendenek.

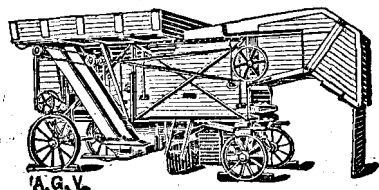
Árjegyzékkel készséggel szolgálnak:

BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENC

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körút 26.

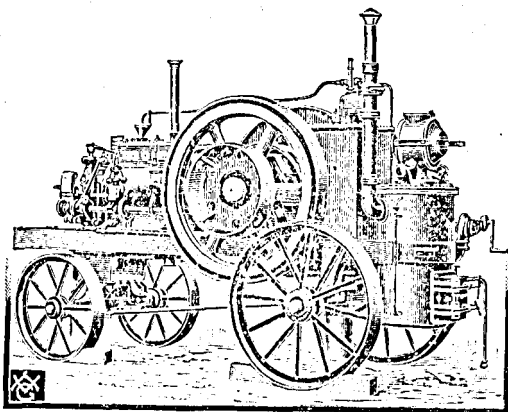
Az állami gépgyár gyártmányai:

A.G.V.

Acélkeretű golyós-csapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősűkéslet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!

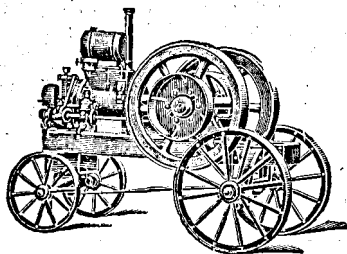
Szivógázlokomobilok

Újdonság! Szabadalom! Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés! Könnyű kezelés! Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 480 gramm. Földgázüzemre is alkalmasak!

Legújabb rendszerű szab.

NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva! Könnyű kezelés! Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.

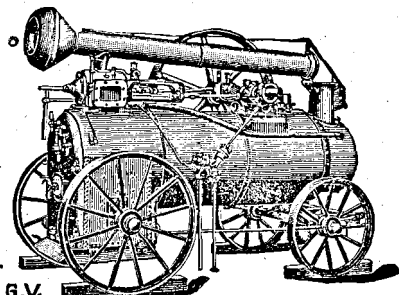
Megbízható üzem! Egyenletes járás! Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szórával kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tükörcélekék, Táracsboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld

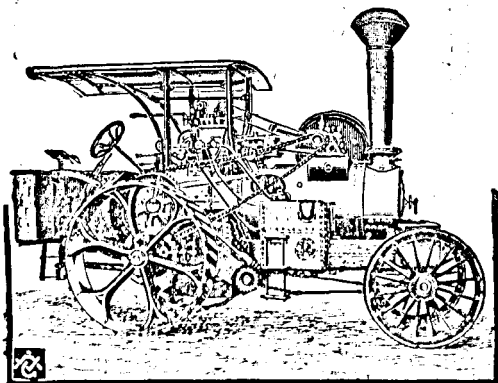

A.G.V.

GOZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerősűkséget. Nagy tüzelőanyag- és vízmeztakarítás.

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzeléssel! Gazdaságos üzem! Gözcséplőgépek hajtására, tenervontatásra és szántásra alkalmasak.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körút 32.

Nagyvárad, Debrecen, Temesvár. Fióktelepek:

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szemle.	541
Uj óriás arany-kukorica. <i>Gáspár József.</i>	543
Erdélyben végzett szántóföldi műtrágyázási kísérletek. <i>Janosó Béla</i>	545
Hasznos madaraink megfogyatkozásának fő oka. <i>Ifj. dr. Szentkirályi Ákos.</i>	546
Tárca:	
Az illó-olajipar és a gyógynövénytermelés. <i>Irk Károly dr.</i>	542
Irodalmi szemle.	547
Kisebb szakközlemények.	547
Egyleti élet.	548
Kormányintézkedések.	549
vegyes közlemények.	549
Hírdetések.	

Szemle.

Vissza a faluba. — Erdély és a falusi villamos szövetkezetek. — A brassói tejszövetkezet. — A mezőgazdasági helyzetről. — Hivatalos jelentés. — Hogy állanak a komlóárak.

Teljes jogegyenlőség — a kötelességek gondos kikapcsolásával. Világpolgári humanizmus — nemzeti gondolat nélkül. Szabadgondolkodás — Isten-hit, vallás és tekintélytiszteltet lenézésével. Civilizáció és rohamos haladás — tekintet nélkül arra, hogy a lassan értő és egyénileg gyöngelgalsó osztálybeliek győzik-e szuszszal.

Nagyjából ezeknek a jelszavaknak a lángjánál főzik politikai, társadalmi és gazdasági életünk jövőendő éntrendjét azok, akik ma, közigazdasági életünknek és sajtonknak egyedurái lévén — közéletünk felszínén uszkálnak.

A készülő eredmények máris előre vetik árnyékukat. A politikai küzdelmek undorító eszközei, közigazdasági életünk beteges pangása, a hit és társadalmi élet szomorú züllése — egyre szélesebb rétegekben élesztik a lelki vágyat, lelki szomjúságot a régi erkölcsök után.

Vissza a faluba! — adta ki a jelszót pár év előtt Méline, a franciák nagy közéleti férfia. A faluról az emberiség bölcsőjéről tartott előadást nekünk a múlt hetekben Budapesten egy másik nagy francia: Henry Bordeaux és a Nemzeti Múzeum óriási termét zsufolásig megtöltött magyar közönség lázas tetszése mellett beszélt a falusi mezőről, az egyszerű

szántóvető ember teremtő munkájáról a barázdában, a falusi családi tüzhely költészetéről és arról a kapcsolatról, amely a házi tüzhely és a haza között fennáll s amely fundamentuma minden nemzeti emelkedésnek.

«A házi tüzhely költészetét, jelentőségét és nemzeti fontosságát csak azok tagadhatják, akiket megbódított az üres jelszavak áradata, az a mérges áramlat, amely gyilkos kézzel bontogatja a nemzeti létünk alapjait. Megtagadhatják a földet, mindnyájunk szülőanyját, lerombolják a családi tüzhelyet, a tiszta erkölcsök forrását, pedig megrokknva titkolt nosztalgia gyötri őket az egyedüli hajlék után, hol pihenés és nyhület vár. Vágyakozás ébred a forrás után, amelyből eredt a civilizáció, melynek nem teremtői, csak fogyasztói vagyunk s be kell látnunk, hogy e civilizáció sok áldása mellett lázas tulhajtottságában teméntelen bajnak és szenvedésnek nemzője. Az ajkainkon hordott haladásnak utját téves irányban keresi a jelen kor társadalmá: nemesak a száraz tudomány, a bontogató szkepsis, az egyén tulhajtott egoizmusa, a vagyon szerellete viszi előre az emberiséget: nélkülözhetetlen feltétele annak a lélek tápláléka, a falu tornyához való ragaszkodás, a hazaszeretetből fakadó idealizmus és magasabb törekvés. A lélek szárnyalását megakasztja a nagyváros hivalkodó vásári zaja, az ellentétes eszmék tülekedése: esendes magány, békés elmélyedés nélkül szárnysegetten hull az alá.»

Még ma idegenek beszélnek nekünk ilyesmikről, de a figyelem, amelylyel őket hallgatjuk, reményt ad arra, hogy nemsokára mi magunk is fogunk beszélni, sőt levékenykedni is — egy nagy nemzeti ujjászütetés megteremtésének munkájában.

A Magyar Gazdaszövetség igazgatóválasztmánya legutóbbi ülésén nagyon érdekes határozatot hozott, mely forrása lesz valószínűleg hazánkban egy új szövetkezeti mozgalomnak. Bernát István igazgató tett előterjesztést a villamos szövetkezetekről, melyeknek az lenne a hiva-

tásuk, hogy egy, vagy több falu villanyvilágításáról gondoskodjanak. A külföldön már megerősödött ez a szövetkezeti ágazat, különösen Németországban, ahol a falusi villamos-szövetkezetek fejlődése erős fellendülést mutat. Hazánkban egykét délvidéki község már meghonosította ezt az üzemet, de nem szövetkezeti alapon. Az előterjesztés oda irányult, tartalmazza fel a választmány az igazgatóságot, hogy a külföld hasonló célú szövetkezeteit tanulmány tárgyává tegye s ezen tanulmányok alapján az előkészítő lépéseket a mozgalom szervezésére megtegye.

Nálunk, az erdélyi részben, ahol oly sok a természeti erő, különösen jövője lehet ezen akciónak. Hálásak leszünk, ha Bernát István ily irányu érdeklődésével felénk is fordul.

Az orvosságot sem lehet korsó számmra inni. A szövetkezeti eszme gyakorlati applicációja is bizonyos okos mértéket kíván, amint azt szász honfitársaink egy eklatáns példája bizonyítja. A példa címe: *A korlátlan felelősség.* A historia pedig a következő:

Tizenegy esztendővel ezelőtt megalakult Brassóban a közeli szász falvak lakossága köréből az a tejszövetkezet, a melynek tagjai az ügynökök felszólítására kötelezték magukat arra, hogy a tejet csakis a szász szövetkezetnek adják el. A vezetőség többet ígért a tejért, mint a mennyit akkor fizettek, és így 1200 kisgazda irta alá a tejszállítási kötelezettséget.

Mintegy hét évre rá a tejszövetkezet korlátlan felelősségű tejszövetkezetté alakult át és minden szállítóját taggá vette föl. Az 1911. évben a szövetkezet fél millió korona deficittel a bukás szélére került és a rendkívüli közgyűlésen a vezetőség ki akarta mondani a fölszámolást. A földmivelésügyi miniszterium kiküldöttének ajánlatára ettől a szándéktól mégis elállottak és a lemondott vezetők helyébe lépő új vezetőség kimondotta, hogy a tagoktól energikusan be kell hajtani a részvények árát. A szövetkezet ügyésze erre az összes tagokhoz köriratot küldött, de ebben nem a részvény árát,

Baktériumos egérirtás!

Az erősen terjedő egérjárás pusztításai ellen legegyszerűbben és legbiztosabban úgy védekezünk, ha az egerek között ragadós nyavalyát terjesztünk a **Löffler-féle egérirtó** kulturával. Ez a készítmény természetes tenyésztési eljárással készül s a pockok ellen rendkívül hatékonyvá van téve. Az egerek a csalétket felfalják, egértífuszba esnek, mely állatról-állatra terjed és néhány nap alatt elhullanak. — Az irtási művelet olcsó és egyszerű.

Nem mérges, csakis az egeret bántja!

Mindenfelé bevált!

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-utca 29. szám.

50 koronát kérte, hanem a deficitből minden tagra eső 416 koronát. Az egyszerű szász parasztlak nem tudván, mi az a korlátlan felelősségű szövetkezet, nem fizettek, mire a szövetkezet pört indított ellenük. A parasztlak nagy része el is vesztette a pört.

Most azután valamennyien panaszszal fordulnak a földművelésügyi miniszterhez és vizsgálatot kérnek a félmillió deficit és a korlátlan felelősséggel alakult szövetkezet ügyében.

Eső után köpenyeg. Reméljük, hogy nem a földművelésügyi miniszterium fogja kifizetni vagyonos szász polgártársaink ezen kis tandíját.

*

A hivatalos jelentéssel egyidejűleg jelent meg mult heti számunk »Szemle« rovatában egy rövid beszámoló Erdély mezőgazdasági helyzetéről. A P. H. megjegyzéssel kísérve közli a helyzetet hűen ecsetelő jelentésünket. Azt írja, hogy nincs véleménye a vetések állásáról és bárhogy dicsérjük, vagy ócsároljuk a mezőgazdasági állapotot, nem hajlandó az 1914. évi gabonatermés esélyeivel foglalkozni. Hogy nincs véleménye a P. H.-nak, arról mi nem tehetünk. Közleményünkben pedig nem foglalkoztunk még a jövő évi terméseredmény esélyeivel, egyszerűen a jelen helyzetet tártuk fel, úgy amint az tényleg van. A jövő évi terméseredmény esélyeit már csak azért sem igen latolgathatjuk, mert még az ideai termésen sem tudnak tudni a gazdák, oly rettenetes nyomott volt egész őszön a tőzsdén a gabona árfolyam, már pedig ha Budapesten nyomottak a gabonaárak, azt a P. H. tudja legjobban, hogy milyenek lehetnek Erdélyben ugyanakkor. A

termelők nem «tartják vissza megint» az árut, hanem sajnos, még mindig képtelenek piacra vinni terményeiket, mert a jelenlegi árakban a termelési költséget sem kapják meg jóformán, plane azokban a vármegyékben, hol 4—7 q volt mindössze a kat. holdankinti termésátlag. «Ki hinné, hogy olyan végzetes pénzügyi helyzetben — írja a P. H. — és olyan konzerválhatatlan minőségek mellett, mint az idén, a termelők spekulálnak? Ki hinné?» Ha nem a P. H. írta így, észrevétlenül siklottunk volna át e megjegyzés felett, de így lehetetlenség, rá nem mutatunk arra, hogy nem a gazda spekulál — legalább is oly értelemben, ahogyan azt a P. H. gondolja — hanem a tőzsdén a kereskedők, bizományosok és a «spekuláció» fogalma alá vont közvetítők az ú. n.: spekulánsok, akik a gazdák ellen kihasználják a pénzügyi helyzetet az annyit emlegetett minőséget, konzerválhatóságot stb. úgy, hogy a gazda képtelen a jogos és tisztességes polgári haszonnyerése mellett értékesíteni áruját. Vesztenie pedig nem szabad, mert akkor megbukik, plane a jelen közgazdasági viszonyok között. A gazdának ma valóságos önvédelmi harcot kell folytatnia egyfelől a tőzsdén, hogy terményeit megfelelő áron értékesíthesse, azalatt ha nem ügyel, a mézárós a bárdot a nyakára csapja, mert a marhát, sertést, birkát szinte ingyen kívánja, a cukorgyárosok követeléseivel szemben országos bizottságot kellett szerveznie, ezalatt pedig törleszteni kell a drága gépeket, mert ma már a kézi-erő igen drága, stb. Nem spekulál a gazda már most a jövő évre, mert erre ideje sincs, de meg a most mult két esztendő után remélni is alig mer valami jót.

Az pedig csak természetes, hogy veszíteni nem akar, mert hát hol van az a kereskedő, aki vételáron, vagy azon alól adna tul portékáján?

*

E hó 15-én jelent meg a földművelésügyi miniszteriumnak a vetések állásáról szóló hivatalos jelentése, amely szerint egészen november elejéig szünetelt országszerte minden szántó-vető munka a mezőn a nagy szárazság miatt. A mult hetekben hullott csapadék meglazította a talajt, úgy, hogy mostan már megkésve bár, de hozzá lehet fogni a munkálatokhoz. A jelentés csak nagy általánosságban foglalkozik a vetések állásával és e nagy általánosságból Erdély felemlítése egészen kimaradt, pedig nem győzzük elég nyomatékkal hangsúlyozni, hogy az Erdélyből küldött tudósításoknak hiven és az eddiginél részletesebben való reprodukálása milyen nagy jelentőséggel bír. Erdély terméséről u. i. a tőzsde amugy sem vesz tudomást, mert itt a termésátlagok nem olyan magasak, mint az országnak egyéb, kedvezőbb talaj és klimatikus viszonyok között termelő részein és az itteni terméseredmények nem nyújtanak kedvező alapot a gabonaárak lenyomására. A tőzsdei manőverek ellen azonban mindenesetre jogosan használható fegyver Erdély 15 vármegyéjének gyenge termése. Az Erdélyből beérkezett jelentéseknek részletesebben való ismertetésével pedig a helyzet nem pesszimiztikusan, hanem a valónak megfelelően volna feltárva, ami az elhagyatott erdélyi gazdák szempontjából igen kívánatos volna.

*

A legutóbbi napokban úgy a saazi, mint a nürnbergi piacon élénkebb lett a

AZ „ERDELYI GAZDA“ TÁRCAJA.

Az illó-olajipar és a gyógynövénytermelés

Irta:

Dr. Irk Károly, vegyész.

A német illatanyagipar az utolsó évtizedekben felette fényes módon fejlődött. Ha csak a külső eredményeit állítom a szemük elé ezzel a kevés számmal, hogy a német illatanyagipar termelését az utolsó 30 évben ca 10 millióról, ca 50 millióra, tehát az ötszörösére emelte, mialatt az általános kémiai ipar, amely szintén nagy arányokban fejlődött, ugyan ezen idő alatt körülbelül megkétszereződött, akkor világosan látszik ebből, hogy illatipar eme szokatlan eredményeinek létrejötténél egészen más faktoroknak kellett közbejárásnia — mondja Hesse s hozzáteszi: «kedvező külső feltételek és különleges klimatikus viszonyok, mint a melyek nyugati szomszédaink és az exotikus államok részére a természetes illatanyagokat előteremlik, nem ringatták a német illatipar bölcsőjét s nem mozdították elő útjáb».

Hanem előmozdította az a hatalmas »systematikus, kémiai kutatás«, melyet a

német egyetemi és gyári laboratóriumok ez iparág megteremtése érdekében folytattak.

Franciaországnak virágillataival, világhírű essenciáival, pomádéival, Angliának Mitscham és levendula olajával, Oroszországnak ánizs- és fénik-olajával, Olaszországnak citrom-, narancs- és bergamott-olajával, Hollandiának köményével, Japannak kámforával és gazdagon mentholos menta-olajával, Amerikának, Ázsiának és Afrikának megfelelő cassia-, patchouli-, és geranium stb. olajaival: természetes klimatológiai és talaj kedvezményei vannak, melyet szakavatottan használnak is fel s mégis a vezető szerep Németországnak.

E különbséget azért állítottam itt be, hogy annál erősebb megvilágítást nyerjen hazai helyzetünk, melynek kitűnő flórája van, melynek továbbá klimatológiai és talajviszonyai megfelelnek teljesen elsőrendű ipartermékek létrehozásának s dacára a technikai fejlődés rohamos lépteinek alig vagyunk tul a kezdet-kezdetén, hisz itthon termelhető s idehaza feldolgozható illóolaj termékekből s e termékek köré csoportosuló iparcikkekből ca 13.000.000 koronára tehető a behozatalunk, szemben az alig 2.5—3.0 millió koronára felmenő gyenge kivittel, mint a

hogy ezt az e célra összeállított I. táblám igazolja:

A gyógynövények értéke a bennök felhalmozott hatóanyagból, gyógyászatiilag értékesíthető kémiai vegyületektől (aetherikus vagy illó-olajok, alkaloidák, glykosidák, cser- és keserű anyagok, növényi nyálka stb.) s e vegyületek minőségétől és mennyiségétől függ.

A gyógynövények mezőgazdaságilag rendkívül fontos részét azok a növények képezik, melyek aetherikus olajat tartalmaznak, tehát az illó-olaj tartalmuk s ezek is főleg azért, mert ezek képezik egyrészt nyersterményeit azoknak a nagy fogyasztással bíró iparágoknak (szappan-, likör-, bonbon-, cukorka-, parfume- és kozmetikai gyárak, gyógyszerházak stb. amelyek termékei nélkül a mai ember már el sem képzelhető. A luxus teremtetten meg ez anyagokat, a kultúra nevelte tovább mindaddig, míg nélkülözhetetlen társaivá lettek az embernek, melyre képesség is tette őket mindazon antiseptikus és higiéniai tulajdonságuk, amelyekkel rendelkeznek, valamint azok az aromák, a miért kedves a virágos kert, rét, kedves az u. n. ozonduz levegőjű erdő.

E növényekkel szemben a mezőgazdasági szempontból — csak kis mennyiséget tesznek ki azok a gyógynövények,

kereslet és ezzel együtt megszilárdult irányzat mellett emelkedtek az árak is. A belföldi kereskedőkön kívül élénk részt vettek a bevásárlásban a németországi kereskedők és sörgyári képviselők. Nemcsak a saazi és idegen áruból vásároltak, hanem emelkedő árak mellett a vidéken is számottevő tételeket vettek össze. A hét végén igen megelégnék a hangulat. Az irányzat nagyon szilárd és az árak egyre emelkednek. A saazi piac árjegyzése: saazi áru 270—305, áuschaui 220—260, stiriai 200—240, magyar 190—230 és erdélyi 180—200 korona 50 kilogrammonként.

Uj óriás arany-kukorica.

Irta:
Gáspár Fősséf.

A tengeri termelés körében felmerülő minden új fajta, mely vagy a bőtermő, vagy a koránérő s így biztosan termő képességével, vagy igénytelenségével, a tömegtermelés alatt álló fajtákkal szemben valamelyes előnyt mutat, figyelmet érdemel és a gazdaközönség érdeklődésére számíthat. És pedig annál az oknál fogva, hogy az erdélyi részekben a tengeri az eke alá fogott területek legnagyobb részét, a nép táplálkozásánál pedig az első helyet foglalja el, ebből folyólag, ha a tengeri termés nem kielégítő s emiatt a tengeriből ez az ország rész behozatalra szorul, az inségakció megindítását teszi szükségessé.

A tengerinek ezen kiemelkedő jelentőségénél fogva megokolt az erdélyrészi gazdáknak az a törekvése, hogy minden újdonságot kipróbálni igyekezzenek, hogy annak beválása esetén a tengeritermésü-

ket fokozzák, vagy azt biztosabbá tegyék. Ez a gazdaelv vezette Pekri Géza dicsőszentmártoni földbirtokost is arra, hogy Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésének folyó évi tavaszi főárjegyzéke 35-ik lapján olvasott következő hirdetésre: «7397. Uj óriás arany-kukorica». Tenyésztője ezeket írja: *A legnagyobb szemű, legbővebben termő aranysárga, kerek szemű tengeri, mely valaha termeltetett. Óriási szemekből sorakozó nyolcsoros fajta.* Mindenki megbámulta, aki csak látta. A csövek nem is ritkán 33—35 cm. hosszúak, kerületük 15—16 cm. és félkilónál is többet nyomnak egyenkint. A szemei pedig egyszerűen rengeteg nagyok, amennyiben mégegyszer olyan nagyok, miní bármely másik kerek szemű tengeri. Oly nagyok a szemek, hogy csupán nyolcsorosának, dacára is mégegyszer olyan vastag csővesen, mint a közönséges nyolcsoros kukorica. Gyakran két ily vastag és igen hosszú cső terem egy száron. Morzsoltatása pedig semmivel sem nehezebb, mint fele akkora csöveké és morzsolt tengeri szemet még egyszer annyit ad, mint a közönséges kukoricának csőve. Természetes, hogy csővei és szemé óriási szaporasága folytán rengeteg bőven terem. Közép korán érik. 5 kilo K 12. fél kilo K 1.40, kísérleti termésre 50 kg. «Uj óriás arany-kukorica» vetőmagot rendeljen. A hirdetés teljessége kedvéért meg kell jegyezniem, hogy a közönséges kukorica szemek és az óriás arany-kukorica szemei egymással szembeállítva, a kísérleti termés által igazolt, hü képbem mutatva lettek.

Pekri Géza a vásárolt félmétermázsa tengeri vetőmagot, három kat. hold bevetésére használta fel, melyből 1 és fél kat.

hold Dicsőszentmártonban, 1 és fél kat. hold pedig Királyfalván feküdt, mind a kettő a Kisküküllő partján, annak árterében. A vetés május hó 1-én történt fészketgéppel 70 cm. sortávolságra, azal a céllal, hogy az ápolásra sormüvelőt használ s az itteni szokástól eltérőleg 3—4-szer kapáltat. A sok esőzés és ennek következtében a Kisküküllő áradása azonban keresztül húzta ezt a tervet: a királyfalvi 1 és fél kat. holdat az ár teljesen megsemmisítette úgy, hogy azon egyetlen egy szál sem maradt meg, a helyet is csak szeptember havában lehetett megközelíteni, az áradás után magától fejlődött hunyor és muhar letakarítására. A dicsőszentmártoni 1 és fél kat. holdat is megjárta az ár, de mért valamivel magasabban feküdt, csak megsanyargatta, de nem semmisítette meg, úgy, hogy ez a viszonyokhoz mérten az alább részletezendő elég jó eredménnyel fizethetett.

Az árvíz és az azután beállott gyakori esőzés, hogy nem vált javára a tengeri fejlődésének azt — ismerve a tengeri természetét — mondanunk sem kell. Emiatt le kellett mondani a sormüvelők alkalmazásáról és szoritkozni az itten szokásos enemű munkálatokra — a két kapálás és a másodikkal egyidejűleg megejtett töltögetésre. Ezt a két munkát sem lehetett azonban még az itteni szokásnak megfelelő mértékben sem megadni, a teljesítése pedig székelyesen szólva csak «lopva» történhetett meg.

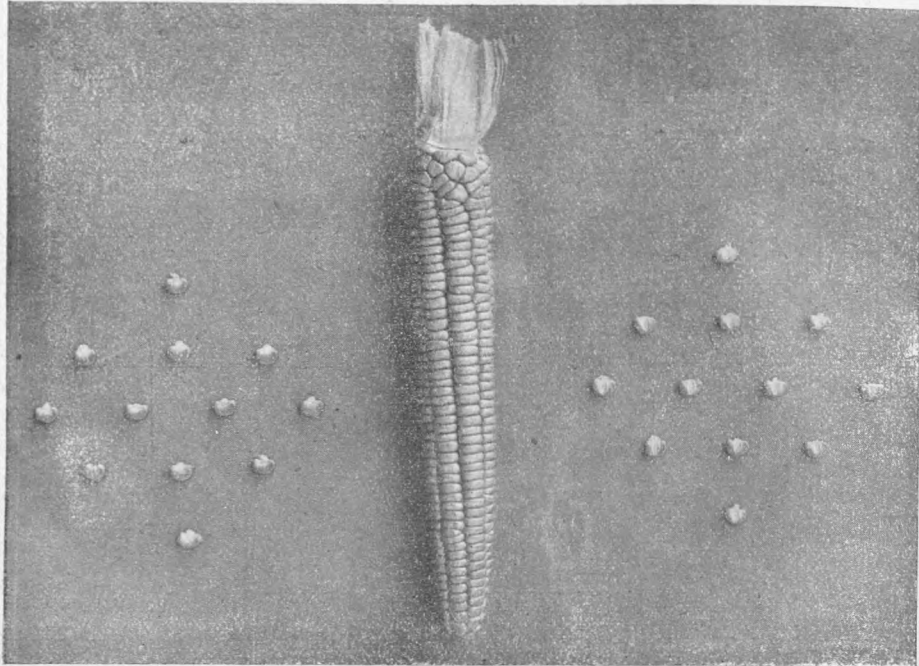
Az időben és ápolásban történt eme hiányosságok dacára is azonban, a töltögetés után nem várt fejlődésbe indult a tengeri vetés s már a csöképződés előtt elárulta azt, hogy nem közönséges tengerivel állunk szembe, haragos zöld színű

Sorszám		1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
		Behozatal (érték koronában)						
1	Boróka-olaj	1.800	1.800	2.100	4.620	3.850	3.080	13.860
2	Rosmarin, borostyán, könnyű kámfor-olaj	7.820	6.820	5.940	7.706	5.190	5.472	4.734
3	Rózsa-olaj	1.650	1.050	2.800	7.700	3.200	9.100	13.000
4	Illatos víz, borszesz nélkül	2.170	2.150	1.462	1.978	1.634	1.548	1.462
5	Édes kömény-, kömény-, ánizs-, borsos-menta-, fenyőtű-olaj	82.500	118.295	125.850	151.600	530.150	419.300	336.672
6	Egyéb illó-olaj (ionon, menthol) mesterséges illatanyag	828.900	369.240	403.200	885.820	576.500	703.280	676.082
7	Terpentin, terpentin-olaj	1.453.401	1.169.696	1.180.005	1.537.125	1.811.036	2.105.115	—
8	Illatszerek	3.872.500	3.667.009	3.224.500	3.901.009	4.460.000	4.697.000	4.797.976
9	Kozmetikus szerek	623.000	600.000	778.200	845.000	1.125.990	1.305.900	1.512.448
10	Aromatikus, likör essencia	948.600	1.106.490	1.159.005	977.435	1.076.280	1.343.425	1.367.176
11	Illatos zsiradék, ecet	4.800	10.200	7.200	4.800	9.000	5.400	2.400
12	Illatos szappan, pipere szappan	1.430.472	1.962.440	2.058.750	2.313.845	2.209.580	2.519.003	—
13	Likör és puncs essencia	1.951.504	877.740	787.620	768.100	802.505	878.230	—
14	Gyógylikör	382.200	228.230	304.100	232.472	243.892	335.670	—
15	Elkészített gyógyszer	—	2.000.520	2.181.960	2.675.160	2.440.050	2.685.440	2.907.720
		Kivitel (érték koronában)						
1	Boróka-olaj	67.200	102.800	132.500	125.950	140.000	139.990	117.700
2	Rosmarin-, borostyán-, könnyű kámfor-olaj	1.200	320	—	—	—	288	150
3	Rózsa-olaj	1.350	—	—	—	—	—	—
4	Illatos víz, borszesz nélkül	350	95	86	86	688	344	49.212
5	Édes kömény-, kömény-, ánizs-, borsos-menta-olaj, fenyőtű-olaj	6.000	1.140	11.800	18.900	41.400	158.600	—
6	Egyéb illó-olaj, mesterséges	21.600	6.050	5.120	16.640	26.880	48.960	63.812
7	Terpentin, terpentin-olaj	40.598	33.336	25.632	25.677	54.950	108.550	—
8	Illatszerek	258.000	116.000	264.000	268.000	262.000	222.000	174.000
9	Kozmetikus szerek	937.500	895.550	839.780	927.060	844.340	834.400	793.200
10	Aromatikus essencia	33.000	78.730	75.790	65.270	87.510	113.865	73.385
11	Illatos zsiradék, ecet	—	—	—	—	—	—	—
12	Illatos szappan	184.900	353.760	433.160	471.760	525.770	527.165	—
13	Likör-essencia	272.784	311.886	356.717	466.554	371.786	505.694	—
14	Gyógylikör	261.300	909.600	723.270	410.240	289.340	223.830	—
15	Elkészített gyógyszer	—	1.262.260	1.371.775	1.553.030	1.850.380	1.651.525	1.308.659

amelyek alkaloida, glykosida, cser- és keserüanyaguk tartalma miatt termeltetnek, mely szempontot jól el kell választanunk gyógyászati értéküktől, mert e téren e növények csaknem pótolhatatlanok ugyanarra, hogy a természettudományi fejlődés e nagy századában, mint ezt Tschirch berni professor, a pharmacognosia nagy mestere az ez évi XI. nemzetközi gyógyszerész kongresszuson is kifejtette, valószínűnek látszik az az irány, hogy a szintetikus gyógyszerek után — jó részben ismét vissza fognak a drogokhoz térni. Ez állítását a gyakorlati esetekkel is igazolja. Mezőgazdasági szempontból ez iránynak annyiban van nagy jelentősége, hogy ez által a szükségképpen beálló nagyobb fogyasztás arányában a drogok termelése, illetve a gyógynövények drógra való feldolgozása is lendületet nyer, ami a drogok jobb értékesülése — magasabb ára — folytán a termelőnek is nagyobb százalékot juttat.

Hazai gyógynövény kereskedelmünket ma körülbelül 4.0—4.5 millió koronára becsülöm (2.5—3.0 millió korona kivitel, körülbelül 1.0—1.5 millió korona behozatal), mint ezt a II. táblában összeállítva közlöm:

E két tábla összeállítására, valamint a belőlük folyó tanulságok világosan mutat-

dus levélzete és vastag szára mutatta azt, hogy «nagy» fajtával van dolgunk. Szembetűnő különbség volt észlelhető akkor, amikor a csőképződés kiindult s a kétmű virágokból itt-ott, egy-egy megjelent. A csővek 3—4-esével törtek elő a levelek honaljából s úgy az alsók, mint a felsők a száron levőkhöz hasonló színű és alakú levelekkel oly dusan voltak ellátva, hogy a növényzet csupán ezek a levelei jóval tulszárnyalták a putyi vagy csinkvántino összes leveleit. A szár alsó részén előtörő csőveket éppen a miatt, hogy azoknak levelei a szárlevelekhez voltak hasonlóak, a munkások fattyuhajtásoknak nézték s a figyelmeztetésig, mint ilyeneket letörölték.

A csőveken fejlődött számos levél, melyek színre és alakra a szárlevelekhez voltak hasonlóak, azt a következtetést vetik fel, hogy azoknak, ha színük és alakjuk hasonló, a rendeltetésüknek is azonosoknak kell lennie a szárlevelekhez, tehát

ezek is hozzájárulnak a nyers tápanyag feldolgozásához.

A csőveken talált számos levélnek ebből a feltételezett szerepéből adhatjuk magyarázatát annak, hogy miért hozhatott az e fajta egy és ugyanazon feltételek mellett kétszer akkora termést, mint a gazdaságban termelt közönséges tengeri fajták.

Az új tengerinek a sok esőzés és árvi-zen kívül, még az erdélyi részekben is szokatlan június havi dérisbefolyt fejlődésében akadályozására, de erről az oldalról is azonban nem szenvedett többet, mint a gazdaságban termelt régi, megismert fajták.

Egy növényen, mint előbb is jeleztem, 3—4 cső is előtört, kifejlődésre azonban átlag csak egy cső juthatott. A kétcsőves növény alig tette ki a termésnek egy nyolcadrészét, a háromcsőves növény pedig még egyhuszad része sem lehetett. Jelentékeny része tehát a megjelent cső-

veknek fejletlen maradott, amit részben a sűrűségnek, részben az időjárás kedvezőtlen alakulásának, részben pedig a talaj termő ereje hiányosságának lehetett betudni.

A 70 cm. sortávolság ugyan elég tág tért nyújtott az egyes növények kifejlődésére s hogy a csőképződés alkalmával mégis sűrűség volt észlelhető, arra az okra vezethető, hogy fészkekbe történően a vetés, egy-egy fészkekbe 2—3 növényt is meghagytak. Ennyi növény úgy látszik, sem elég táplálékot nem kapott, sem nem juthatott elég világossághoz s ennél fogva nem bírta az előtört csőveket mind teljes kifejlődésre hozni. S így az első évi kísérletről azt a következtetést vonhatjuk le, hogy két növénynél többet egy fészkekbe ne hagyjunk meg, a két növényt is azonban csak akkor, ha azok erőteljes fejlődése a talaj jó termő erejére enged következtetni.

A fejlődésnek ismeretése során lesz

Behozatal:														
Növény, növényi rész szárítva, gyógyászati célra	Egyéb szárított növény és növényi rész, szappangyökér		Anizs koriander		Köménymag, édes kömény		Kryszantem-por virág, féregirtópor		Borókabogyó		Tea, gyógytea kivételével			
	mm.	kor.	mm.	kor.	mm.	kor.	mm.	kor.	mm.	kor.	mm.	kor.		
1907	3.128	292.120	3.684	112.740	176	7.920	4.300	335.400	809	169.890	2.359	44.509	5.134	2.096.085
1908	3.581	325.645	2.955	107.156	202	9.090	3.247	273.430	763	160.230	4.901	142.129	4.843	1.954.874
1909	3.057	311.107	4.764	113.787	170	7.821	5.204	370.004	817	257.355	6.135	149.852	4.746	1.862.530
1910	2.495	258.724	3.854	104.561	203	7.308	4.638	256.602	808	234.320	7.984	162.901	4.876	1.915.510
1911	3.600	371.350	3.619	97.433	216	9.636	4.251	247.401	747	231.570	15.880	468.195	5.870	2.345.633
1912	3.278	337.684	2.850	76.722	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kivitel:														
1907	19.834	1.657.125	620	39.818	1.274	57.330	225	17.560	90	18.000	10.007	191.718	292	143.820
1908	18.259	1.589.949	416	18.921	2.027	70.945	198	19.800	98	19.600	2.290	66.410	132	64.020
1909	20.875	1.898.397	937	63.967	405	12.384	344	25.398	173	51.900	9.721	245.013	63	30.160
1910	21.192	1.003.885	1.841	65.218	306	10.782	316	17.494	186	49.290	7.863	162.293	49	23.912
1911	23.424	2.073.814	637	42.875	737	32.428	232	13.382	141	42.300	2.417	71.151	81	40.905
1912	20.261	1.803.229	438	29.246	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ják e kétféle termelés irányát is. Pénzértékben kifejezve ma 3—4-szeresre tehető a szárított növények s a feldolgozott áruk arányszáma, ami a fejlődés további folyamán az iparilag feldolgozható nyers termék nagyobb fogyasztása arányában fog eltolódni, ami mezőgazdasági szempontból főleg azért bir nagy fontossággal, mert ez irányban a termelés nagy arányban lendíthető meg, míg a dróg termelés

szempontja alapján — a kisebb fogyasztás miatt — csak korlátolt lehetett.

S e ponton találkozunk hazai gyógynövény termelésünk hazai illóolaj iparunkkal s a termelési ág fejlődése az illóolaj ipar fejlődésével, melylyel teljesen harmonikusan kell haladnia, hisz illóolajaink fogyasztásának emelkedése egyetemben illóolajtartalmu növények termelésének fejlesztését jelenti.

Maga az illó-olajipar is mezőgazdasági ipar, valamint a vele kapcsolt terpentin-olajipar, szappan-ipar stb. s munkájának eredménye már vagy egészen kész, fogyasztásra alkalmas végtermék, vagy további iparágunknak szolgál kiinduló alapjául (illatszeripar, cukorka stb. iparok).

Illó-olajiparunk fejlődésének megrendítése ez irányban is fontos mezőgazdasági érdek, melyhez közgazdaságilag az a fontos körülmény járul, hogy e mezőgazdasági ipar lendülésével együtt jár a vele kapcsolt — az illó-olajnak, mint főanyagának — feldolgozásával járó iparágak indulása, koncentrikus fejlődése, mint a hogy ezt külföldi nagy államok nagy példáin látjuk.

Az illó-olajipar fejlődésébe beleszólhat továbbá ipari nyers termék készítésével — kisüzemi alapon — maga a termelő is, mint a hogy ezt számos külföldi példával is igazolhatom.

Igy dolgozza fel Japán, Amerika a mentháit, Dél-Franciaország különböző vadontermő, vagy kultivált aromás növényeit, China cassia-olaját, Schweiz fenyőit, Jáva Hong-Ylongját, Mexiko linalise fáját s Bulgária híres rózsola-

helyénvaló felemlitenem azt, hogy a kísérleti termelésre használt föld a Kisküllő mellett fekszik s könnyű miveletű hordalékhomok képezi tulnyomó alkotó részét. Előnövénye burgonya volt, mely kat. holdankint 120 métermázsa termésel fizetett. A burgonyát megelőzőleg pedig 6 évig lucernát termelt. 7 éven belül nem kapott semmiféle trágyát, tehát valamelyes nagy termőerőben, melynek róvasára lehetne írni, az idén itt páratlan nagy termést — nem lehetett.

Az új tengerinek fejlődése alatt, valamint a törésénél lehetett megállapítani azt is, hogy magos szára, dus levélzete és számos csőképzésénél fogva, takarmánytermelésre is (csalamádénak) az első között foglal helyet.

A szemtermelésnél visszamaradott szalmája pedig, sűrű levélzetével, gazdag csőhajjal és a rajta maradt fejletlen csővekkel, mint takarmányt az eddig termesztett fajták fölébe helyezte.

Az új tengerit teljesen kifejlődött állapotban, a csővek és a magvak alakját és nagyságát, a mellékelt három kép tünteti fel.

Az 1913. évi termés eredményét, a helyszínén tett szemle s az ott szerzett adatok alapján a következőkben ismertetem:

Vetés ideje: 1913. évi május 1. *Vetőmag kat. holdankint:* 16.6 kg.

Sortávolság: 70 cm.

Törési idő: 1913. év október hó 3-ikán, amikor az egész termés teljesen beérve volt. Egyes csővek azonban már szeptember hó elején annyira megérették, hogy mint ilyen a kolozsvári állatkiállítással kapcsolatosan rendezett terménykiállításán bemutatathatók voltak s dicsérő oklevélre lettek érdemesítve.

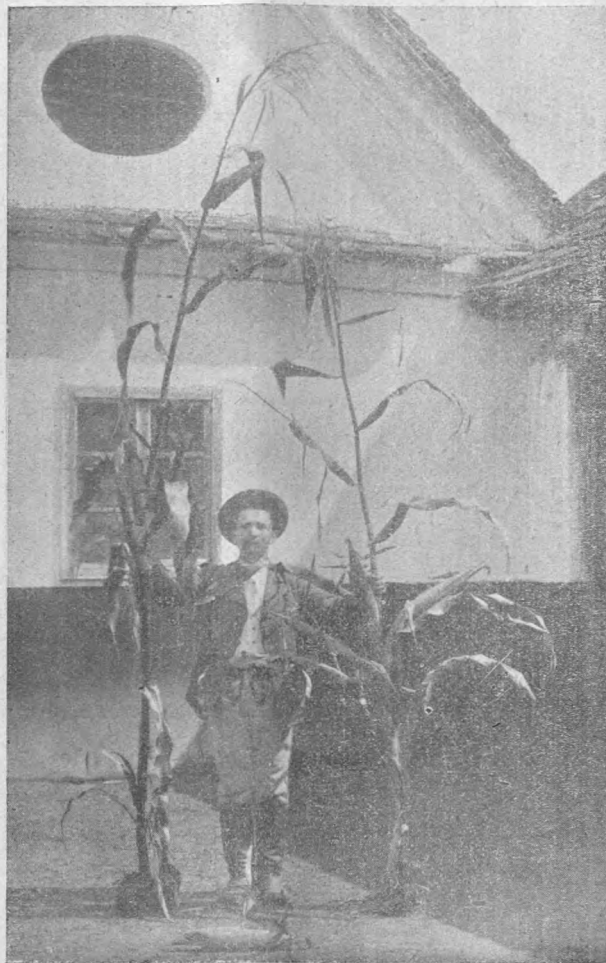
ját,* midőn a viszonyoknak megfelelő kis stabil, vagy vándor-üstök segítségével a termelés helyén további feldolgozásra alkalmas nyers illó-olajat készít, melyet nagy illó-olajgyárak aztán tovább feldolgoznak.

Hazai viszonyainknak megfelelő vándorleparlás megindítása, illó-olaj gyárak részére szolgáló illó-olajtartalmu növényeink termelésének fejlesztése szempontjából feltétlenül szükségesnek látszik.

A későbbi felmerülő kívánalmak kielégítése céljából már az idén beállítottam a m. kir. gyógynövénytelep chemiai laboratóriumában egy e célra — hazai illó-olajtartalmu növényeinknek — megfelelő modern leparlót, melynek alapján rövidi időn belül szerkeszteni fogok egészen kis befektetéssel járó stabil és vándorüstöket a termelési helyen való feldolgozás céljaira.

A leparló készülékek kezeléséről, valamint az eljárásról annak idején részletesen fogok e helyen is beszámolni.

* Részletesen lásd: Erdélyi Gazdában: A magyar borsos- és fodormentháról szóló cikkeim és a Gazdasági Lapok 1911. 33. és 39. sz.

Csőves termés holdanként: 29.44 métermázsa.

Szemes termés kat. holdanként: 22.37 métermázsa.

A csutka (lemorzolt csővek) termése kat. holdanként: 5.07 métermázsa.

A mag tehát volt a csőves termésnek: 76%.

A csutka pedig: 24%.

A növény magossága — földtől a himvirág végéig — átlag tett: 280 cm.-t. Egyes szálok azonban: 360 cm. magasságra is megnöttek.

Egy csőnek hossza volt átlag: 28 cm.

A cső kerülete a közepén: 15 cm. (tizenöt cm.)

A csőben a magvak állanak: 8 sorban.

Egy csőben találtatott átlag: 46 mag.

Egy csővön volt átlag: 366 mag.

Egy hektoliter mag sulya: 77.5 kg.

1000 magnak a sulya: 576 gr.

Egy hektoliter csőves tengeri: 46 kg.

Egy hektoliter csőves tengeriről lemorzsoltatott: 45 liter mag.

Egy növény a föld felett levágva, nyomott átlag, ha két csövet hozott: 1.49 kg.-t.

Egy növény a föld felett levágva nyomott átlag, ha csak egy csövet yermelt: 1.22 kg.-t.

Egy növény volt termés nélkül, ha két csövet termelt átlag: 680 gr.

Egy növény volt átlag termés nélkül, ha csak egy csövet hozott: 780 gr.

Egy cső nyomott átlag csőhajjal: 440 gr.-t.

Egy cső nyomott átlag csőhaj nélkül: 390 gr.-t.

Egy kat. holdra esett szártermés, felszárazon: 80 métermázsa.

Egy hektoliter csőves termésben volt átlag cső: 118 drb.

Egy métermázsa csőves termésben találtatott cső átlag: 256 drb.

Az egycsőves termésnél a cső az egész növénynek volt sulyban: 28%-a.

Az egycsőves termésnél a szár volt az egész növénynek sulyban: 53%-át.

A kétszőves termésnél a csővek tették az egész növénynek sulyban 53%-át.

A kétszőves termésnél a szár elfoglalta sulyban az egész növénynek: 47%-t.

A közölt termési adatok, amennyiben csak egy évi eredményről szólnak, nem szolgálhatnak ugyan elég alapot arra, hogy az új növényt minden fentartás nélkül nagybani termelésre ajánlani lehetne: arra azonban mégis elégségesek, hogy tekintettel az időjárás szélsőségei alatt lefolyt gazdasági évre, kísérleti termelésre az erdélyrészi gazdáknak figyelmébe ajánlhassuk, ott, ahol szőlő jól beérik és ahol a tengeri termelésre utalt első osztályu szántóföldek vannak.

Bizonyoságot tesznek a közölt adatok a mellett is, hogy az árjegyzék hirdetése és az elért terméseredmény teljesen fedik egymást: a jelzők a hirdetésben ugyan reklámszerű jellegűek, de hát ez minden hirdetésnek természete, mely alól ez sem tehetett kivételt.

Végül a terméseredmény minden adata, de ezek közül is azonban különösen a hektoliter suly még azt is bizonyítja, hogy *puhatengerivel* van dolgunk és pedig a jobb fajtából, mivel a gazdaság termelt idei lófogú tengeri csak 72 kg.-os volt az arany-tengeri 77.5 kg. hektoliter sulyával szemben, a csinkvantino pedig 79 kg.-os vala. Az arany-tengeri használhatóság tekintetében is tehát a jobb puha tengeri fajtához tartozik.

Erdélyben végzett szántóföldi műtrágyázási kísérletet.

Irta:

Fancsó Béla.

Már több alkalommal ismertettem e lap hasábjain a medgyesi szász gazdasági iskola által végzett azon műtrágyázási kísérleteket, amelyek a magyaróvári orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás közbejöttével végeztek. Jelenleg ismét módomban van az 1911. és 1912. években végzett kísérletek eredményét nyilvánosságra hozni.

1911. évben árpa, zab és burgonya alá állította be az iskola a kísérleteket a következő egyöntetű tervezet szerint:

- 1 p. 400 öl trágyázatlan
- 2 p. 400 öl szuperfoszfát
- 3 p. 400 öl 50 kg. szuperfoszfát + 20 kg. chilisalétrom
- 4 p. 400 öl 50 kg. szuperfoszfát + 20 kg. chilisalétrom + 20 kg. 40 százalékos kállisó.

Vagyis felhasználtatott egy-egy kísérletben kat. holdankint 200 kg. szuperfoszfát 80 kg. chilisalétrom és 80 kg. 40%-as kállisó.

Az árpa alá beállított kísérletben felhasznált műtrágyák hatása két éven keresztül figyeltetett meg, a második évben tengeri (törökbuza) volt a kísérleti növény. A két év terméseredménye kat. holdra átszámítva a következő volt:

	Árpa (1911)	Tengeri (1912)
1 p.	1240 kg. szalma 768 kg. szem.	1360 kg. csöves
2 "	1200 " " 936 " "	1600 " "
3 "	1600 " " 1156 " "	1640 " "
4 "	1852 " " 1448 " "	2024 " "

A zab és burgonya alá beállított kísérlet csak egy éven át képezte megfigyelés tárgyát.

A zab kat. holdra átszámított termése az egyes parcellákon 1911-ben a következő volt:

1 p.	864 kg. szalma	768 kg. szem
2 "	912 " "	806 " "
3 "	1160 " "	1440 " "
4 "	1280 " "	1568 " "

A burgonya kat. holdankénti termése pedig a következő volt:

1 p.	104.— métermázsa
2 "	168.80 " "
3 "	174.40 " "
4 "	209.20 " "

1912-ben szántóföldön az árpa kísérlet másodévi megfigyelésén kívül, őszi buza felültrágyázási kísérlet is végeztetett, melynek tervezete és eredménye a következő volt:

1 p. 1600 □ öl trágyázatlan 1680 kg. szalma és 1195 kg. szem.

2 p. 1600 □ öl 50 kg. csilialétróm 2000 kg. szalma és 1637 kg. szem.

Kisebb 200 □-öles parcellákon több kísérletet állított be az iskola, árpa, zab, répa és burgonya alá, de ezek részint a vörösnnyaku árpabogár lárvája, részint a címasz és végül a rothadás miatt oly nagy károkat szenvedtek, hogy eredményüket figyelembe venni nem lehet.

A fent ismertetett kísérletekhez nincs sok hozzátenni valóm. A számok beszélnek magukért. De azt ezek a kísérletek is mutatják, hogy mily nagy szükség van a kísérletezésre, mert csak az mutatja meg a gazdának, hogy mikor és milyen műtrágyát használjon, hogy jövedelemre tudjon szert tenni. Mert vannak helyek, hol elegendő csak a foszforsavat pótolni, míg másutt, mint Medgyesen is a foszforsav pótlásán kívül szükséges gondoskodni a nitrogén és főként a káli pótlásáról is.

A medgyesi iskola kísérletein kívül meg kell emlékezni még egy háromszék megyei kísérletről is, melyet Bölöni Antal okl. gazda, felsőcsernátoni birtokos végzett.

A kísérlet vályog talajon, maglóher után következő zab alá állított be oly táblán, mely 1908. őszén, tehát 4 évvel a kísérlet előtt kapott utoljára istállótrágyát a kísérlet-tervezete és termése a következő volt:

1 p.	1600 □ öl trágyázatlan 720 kg. szem.
2 p.	1600 □ öl 150 kg. szuperfoszfát 850 kg. szem
3 p.	1600 □ öl 150 kg. szuperfoszfát + 40 kg. chilialétróm 925 kg. szem.

4 p. 800 □ öl trágyázatlan 370 kg. szem.
5 p. 800 □ öl 75 kg. szuperfoszfát 420 kg. szem
6 p. 800 □ öl 75 kg. szuperfoszfát + 20 kg. chilialétróm 470 kg. szem.

A kísérlet két sorozatban állítottatott be, hogy annál megbízhatóbb legyen, hogy az esetleges talajjegyellenlések annál jobban kiküszöböltesse. A második sorozatban ugyan a tábla kicsisége miatt csak félakkorák voltak az egyes szakaszok, de ha ezek termését átszámítjuk kat. holdra, azt fogjuk látni, hogy a második sorozat eredménye teljesen azonos az első sorozat eredményével, vagyis Felsőcsernátonon is érdemes a zabot műtrágyázni. De nemcsak a zab szemtermésére volt a kísérletben kipróbált műtrágyának hatásuk, hanem a szalmára is, ami bizony a zabnál; — lévén annak szalmája takarmányozásra felhasználható, — szintén igen fontos. De itt már csak a chilialétrómmal együtt adott szuperfoszfát hatása volt csak jelentékeny, mert az egymagában adott szuperfoszfát, kísérletező szerint, főként a zab bugáját növelte és nem annyira a szalmát, mely a chilialétrómos parcellán nagy részben meg is dült.

Hasznos madaraink megfogyatkozásának fő oka.

Irta:

Ifj. dr. Szentkirályi Akos.

1891-ben Budapesten összeült II. ornitológiai kongresszuson nagy vita fejlődött ki, azon kérdés körül: mi lehet hasznos madaraink megfogyatkozásának fő oka. A vélemény kétfelé oszlott. Egyik csoport a fészkelési alkalmak megfogyatkozásában látja a fő okot, a másik csoport és ehhez csatlakoznak a legnagyobb tekintélyek az ornitologusok közül, — ugyan elismeri, hogy a madarak fogytonfogyásának egy részét a fészkelési alkalmak elvonásának tulajdoníthatjuk, — a főok azonban az Európa delén üzött tömeges madárfogás.

Ennek a nézetnek a legtekintélyesebb védelmezője Berlepsch-Seebach János br. aki az ésszerű madárvédelemnek valószínűs apostola, beutazta azokat a dél-európai és főleg olasz tájakat, amelyeken a madárpusztítás foly, tehát közvetlen tapasztalásból ismeri a bajt. Szomorú tapasztalatait előadta a II. ornitológiai kongresszuson. Észleletei Svájcra, egész Olaszországra, déli Franciaországra, Corsica, Sicilia szigetekre, Algir és Tunisra vonatkoznak.

Svájcban és déli Franciaországban el van nagyon tiltva a hálókkal való tö-

meges madárfogás, de meg van engedve az őszi hónapokban való lövöldözés. És ezt az engedélyt ki is használják a nemes urak. «Sport»-jukat a kényelmes utak mentén levő élősvényeken és telegráfrótokon üzik, ezer számra lövöldözve halomra a hasznos, énekes madarakat. Melyek között temérdek tengelic, kenderike, cinege, vörösbegy stb. található.

De ez kétségtelenül nemes élvezetnek prédául esett tömeg, csekély százaléka az elpusztított hasznos madaraknak, amelyeket inkább fogásokkal irtanak.

A hálóval való fogáshoz zseniális be-ter, ki egyforma tehetséggel veti ki a hálót és helyezi el a lépet.

A hálóval való fogásnak zseniális be- rendezések van. Ez a hírhedt «Roccolo». Lényege: élő gyergyánfából alkotott patkóalaku sövényfal, melyben párosán, szemközt fekvő ablakszerű nyílások vannak vágva s a melyeknek megfelelően hálók feszítettek. A háló két tükörhálóból áll, mely nagy szemű és köréje jön az aprószemű lépes háló.

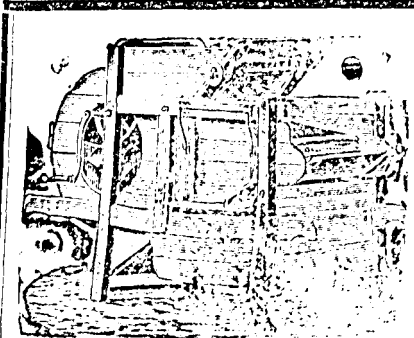
A vonuló madarakat vakított hívogató madarak csalják törbe, amelyek a legkegyetlenebb módon tüzes sodronnyal vannak megvakítva. A fogás fortélyja az, hogy amikor a huzódó madarak a «Roccolo» tájára érnek, a madarász egy fűfavesszőből font korongot vet közijök; felvetve a madarak karvalynak nézik, hirtelen lecsapnak a «Roccolóba», hol a hálókba kerülnek, abba belebonyolódnak s élve vagy megölve elszállítatnak. Egyetlen ilyen szerkezet pár év alatt közel 200 ezer kis madárnak került életébe.

Rokon evvel a készülékkel a «Pressanella» és a «Passata». Ezek a készülékek különösen Felső-Olaszországban vannak elterjedve.

Legnagyobb madárfogó telep, mely minden fogási módot egyesít, a Lago Maggiore és a Lago di Lugano közötti helységben van s körülbelül 1—1½ négyzetkilométernyi területet borít be. A tulajdonos pavillonján kívül a madarászoknak is állandó lakásaik vannak. Ez a telep messziről, a vasutról nézve magas nyírott élőfasövény alakulataival hasonlít a versailles-i parkhoz, vagy a talai Esterházy-park kert-színházához.

A fogókészülékeknél magas lefektet-hető rudak ágaskodnak égfelé, ezeken apró kalitokban voltak a megvakított hívogatók, hogy a magasban csábítsák toltas rokonaikat.

A szerencsétlen vakok között sok a tengelice, kenderike, zöldike, vörösbegy, pinty, rigó stb. majdnem mindmegany-

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb eredeti „KALMÁR” rostát

szíveskedjék áriegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezetőképviselet: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körut 32.

nyi kedves, hasznos, énekes madár. Ha az ember látja őket, összeszorul az ökle, keserűséggel telik el a lelke és csodálkozva gondol arra, hogy mondhatják az olasz népet istenfélő, vallásos népnek.

Leirja Berlepsch báró még egy madárfogás eredményét. Egy riasztással 100 tengelic, 100 rigó, 50—60 pintyőke; majd 17 szürkebegy, 21 fitiszmadár került fogásba. Egy-egy ködös őszi reggelen 2000 madár esett áldozatul.

Előadásának befejezésénél elmondja Berlepsch, hogy jelen volt déli Olaszországban a husvéti ájtatosságon, feltámadáskor. A midőn a pap a Glóriát intonálta, a hívők a fényesen kivilágított templomban szabadon bocsátották a magukkal hozott kis madarakat, jeléül az üdvözítő feltámadásán való általános öröme. A boldogtalan kis szárnyasok a fénytől elkápráztatva a gyertyáknak repülnek, hogy megperzselődjenek és kinok között elvesszenek.

A szeretet ünnepén borzalmas látvány lehetett ez.

IRODALMI SZEMLE.

Köztelek zsebnaptár 1914. évre. Szerkesztik Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója és Szilassy Zoltán a GEOSz. titkára. Két kötet ára 4 korona. A Köztelek Gazdasági Zsebnaptár jelen kötetével a 20-ik évfolyamába lép. A Zsebnaptár két kötetéből az első kötet a tulajdonképpeni naptári részt és a gazdasági üzlet körében előforduló mindennapi események bejegyzésére szükséges jegyzőkönyvet tartalmazza. A második kötet tartalmazza azokat a szakközleményeket, amelyek a gyakorlati gazdának mindennapi foglalkozása körében előforduló gyakorlati kérdésekre vannak hivatva a gazdasági gyakorlat és gazdasági tudomány alapján biztos adatokkal szolgálatot tenni és felvilágosítást nyújtani. A szerkesztők különös figyelemmel voltak arra, hogy a munkabérek és anyagáruk megdrágulása következtében a termelési költségek igen nagy változásokon mentek keresztül. Figyelemmel kiterjesztették továbbá a műtrágyázás mind nagyobb jelentősége folytán erre a fontos gazdasági segédeszközre, melynek helyes alkalmazásával a gazdák terméseredményeiket jelentékenyen növelhetik. Részletesen foglalkoznak a különböző kártékony gombák elleni védekezéssel. Új rész a hazánkban leghasználatosabb kőszenek meleg és gőzfejlesztő képességének ismertetése, valamint a komló telepítési és üzleti költségeire vonatkozó számítások és gyakorlati adatok. A szerkesztők főelőrekvése egyébként, mint a múltban, most is az volt, hogy a hazai adatokon alapuló felvilágosításokat a hazai viszonyoknak megfelelőképpen adják meg. A könnyen kezelhető, csinos kiállítású naptár bármely könyvkereskedésben megszerezhető.

Jelentés az erdélyi medence földgáz-előfordulásai körül eddig végzett kutató-

munkálatok eredményeiről. II. rész. 1. füzet. Kiadja a magyar királyi pénzügyminiszterium. Ezen közel 300 oldalra terjedő könyv, mint azt a címe is mutatja, az Erdélyben végzett tudományos geológiai munkálatokról szól s a számos ábrával és térképpel élénkített értekezletek valóban érdekesek a földtan tudósai előtt, de még a laikusok is meríthetnek ismereteket a forrásmunkából. Tartalma röviden következő: I. Rövid összefoglaló jelentés dr. Böckh Hugótól. II. Felvételi jelentés 1911—1912-re. Lázár Vazultól. III. Jelentés az 1912. nyarán végzett kutatásról, Lörenthey Imre dr.-tól. IV. Adatok a Maros és Nagyküküllő folyókról, dr. Papp Simontól. V. Előzetes jelentés az erdélyi medence tektoniai viszonyairól, dr. Pávai Vajna Ferenc. VI. Erzsébetváros területének tektoniai viszonyairól, dr. Pávai Vajna Ferenc. VII. Jelentés, Phleps Ottótól. VIII. Mezőség földtani viszonyai, dr. Stömpl Gábertől. IX. Jelentés az 1912-iki fölvételről, dr. Szádeczky Gyulától. X. Adatok az erdélyrészi medence délkeleti részének földtani fölvételéhez, dr. Vitális Istvántól.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Ipartörvény alá tartozik-e a kaptárkészítés?** Sok oldalról érkezett már panasz az iránt, hogy a vidéki, különösen pedig a falusi asztalosok a méhésztársakat azal ijesztgetik és fenyegetik, hogy nem lévén joguk a kaptár készítéséhez, azt még a saját maguk szükségletére sem készíthetik el, annál kevésbé árusíthatják, hanem az ipartörvény alapján — csupán az iparjoggal bíró asztalosok. Sok esetben pedig a község ielöljáróságoknál a méhészeket a kaptárkészítésért bejelentik s ezek meghurcolásnak vannak kitéve.

Ez az eljárás a méhészeket elkészeríti s elijeszti attól, hogy még a saját maguk részére szükséges kaptárakat sem merik elkészíteni s rá vannak utalva az asztalosok — legtöbb esetben avatlatlan és értelmetlen — munkájának drága pénzben való megvásárlásra.

Az ilyen feljelentőknek ijesztgetőknek nincsen igazuk.

Az 1884. évi XVII. t.-c. az ipartörvény joghatálya a kaptárkészítésre nem terjed ki, mert, a kaptár készítés nem tartozik az idézett törvényben kifejezett képesítettséghez kötött iparok közé.

A kaptárkészítés egyszerű háziipar, melynek az ipartörvényhez semmi köze sincs.

Ilyen háziiparok a szövés, himzés, mezőgazdasági eszközök (favilla, járom, gereblye, eke eketalyiga, létra) készítése, a kosár-, kas-, gyékénfonás s így a méhkas és kaptárkészítés is. De sőt van házi fémipar is. Üst, fejsze, vaslapát, kalapács, ajtósarok, retesz, horog mindmennyi a háziiparhoz tartozik. Na meg a sertésölés és annak házi feldolgozása és a cseber és dézsa készítés is.

Pedig e szakmáknak meg vannak a maga iparai, ott a takács, esztergályos, kerekas, kosárkötő, asztalos kovács, lakatos, hentes, kádár stb.

Hogy e háziiparok mennyire nem tartoznak az ipartörvény alá, bizonyítja az

1884. évi XVII. t.-c. 50. §. második bekezdése is, mely úgy szól: «háziipar cikketek hetivásárokon bárki áruba bocsáthat».

A kas és kaptárkészítés oly szoros összefüggésben van a méhesgazdasággal, hogy anélkül el sem képzelhető, tehát az ipartörvény alá nem is tartozhatik.

A háziipar csak addig tekinthető háziiparnak a míg azt csak maga a háztartás feje üzi s abban legfőleg a családtagok segédkeznek, de mihelyt idegen segítséget vesz igénybe, megszűnik háziipar lenni s az ipartörvény alá tartozik, tehát arra iparigazolványt kell váltani. Az, hogy valamely asztalos iparigazolványa alapján kaptárokat is készít, még teszi azt, hogy aki csupán kaptárokat és méhészeti eszközöket maga állít elő és azokból el is ad, okvetlenül iparigazolványt kelljen váltania.

Tehát a méhészek készítsenek csak egész bátran kast, kaptárt s más méhészeti eszközt, annyit amennyire szükségük van. Hiszen a földmívelési kormánytól rendezett tanfolyamok egyik főtárgya a kaptár és az eszközök készítése amit nem taníttatna, ha nem volna szabad bárkinek is készíteni.

Ha valaki feljelentéssel ijeszti vagy feljeleníti, hivatkozzanak csak arra, hogy a kaptárkészítés, mint mezőgazdasági háziipar, nem tartozik az ipartörvény rendelkezése alá.

Dr. Ványolós.

+ **Egyesített vetőmag- és műtrágyasorvetőgépek.** Hogy a sorokban elvetett magnak egy kis utavalót adhasunk oly célból, hogy az a belőle kisarjadó növénykének segítségére legyen abban, hogy továbbfejlődése érdekében gyorsan és már megerősödve kerüljön életelemébe, a világosság és levegő körébe, szerkesztették és készülnék az egyesített vetőmag- és műtrágyasorvetőgépek. Az, amit a gép a maggal ugyszólván utavalóképen helyez a vetési sorokba, az a műtrágya. A földből már kikerülve, a növényke a világosság egyidejű közreműködése mellett továbbra is erősödik a sorban részére elvetett tápkészlet fogyasztásával és rövid időn belül oly annyira kifejlődik, hogy a különböző viszonytagságoknak, amely virágzása és megérése ideig még érheti, sokkal jobban tud ellentállni és amellet még termelőképesebbé is válik, mintha oly sorból sarjadt volna ki, amelyben nem helyeztek el részére semmit. Erre sokan azt fogják mondani: hiszen azzal eleget tettem, ha a magot, amelyből a termés lesz, a befogadásra előkészített puha és jó ágyba fektettem, miért adjak az istállótrágyán kívül, amellyel a talajt már trágyáztam, még műtrágyát is hozzá? ez több kiadást okoz nekem, pedig a talaj jó előkészítése a vetéshez már amugy is sok időbe, fáradságba és pénzembe kerül. Hiszen helyes, hogy a műtrágyát nem adják ingyen, viszont azonban az is igaz, hogy szivesen nyulunk pénzünkhez, ha azt olyasvalamibe fektethetjük, aminél kiadott pénzünk bőséges kamattal együtt rövid időn belül biztosan megtérül. Ami kiadott pénzünket ez esetben kamattal ismét behozza, a termés többlete szemben és szalmában

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódi

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

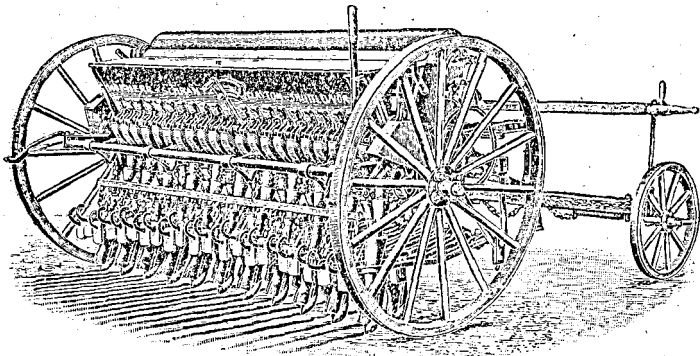
Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rollettak egyedüli főraktára. 2005

Miérne csináljuk tehát mi is azt, ami másnak már hasznot hajtott? Olyan gép, amellyel magot

és trágyát egyszerre vethetünk sorokba és amely amellet vontatásba nem nehéz, az itt bemutatott egyesített vetőmag- és műtrágyasorvetőgép, melyet az ismert Hofher-Sckrantz és Clayton-Shuttleworth r. t. cég gyárt és árusít. Nem szabad elfelejteni még azt sem, hogy a mag és trágya egyidejű elvetésével időben és munkában takarítunk, mert egy géppel olyan munkát végzünk, amelynek teljesítéséhez máskülönben két gépre volna szükség.

EGYLETI ÉLET.

Az E. G. E. gazdatiszti osztályának alapszabály tervezete.

Alább ismertetjük az E. G. E. gazdatiszti osztályának alapszabály tervezetét abból a célból, hogy az erdélyi gazdatisztek és erdőtisztek, valamint a gazdasági tudósítók és az erdélyi gazdatársadalomnak a mezőgazdaság egyes ágazataiban önállóan, vagy szolgálati viszonyban működő és a gazdatisztek ügyei iránt érdeklődő tagjai azt valamennyien megismerhessék.

Egyidejűleg csatoljuk az *Erdélyi Gazda* minden példányához az E. G. E. Gazdatiszti Osztályának taggyűjtő ívét és tisztelettel felkérjük Erdély minden gazdatisztjét, erdőtisztjét és a gazdatisztek és erdőtisztek pártfogóit és megértő barátait, hogy a magyar gazdatisztek érdekében, egy társadalmi szervezetben való működésük lehetővé tétele céljából minden igyekezetükkel legyenek azon, hogy a gazdatiszti osztálynak minél több tagot gyűjtsenek, hogy az ezáltal minél izmosabb, erősebb lehessen.

Taggyűjtő ivateket, valamint külön lenyomatot az alapszabály tervezetről kívánatra az E. G. E. titkári hivatala készséggel küld díjtalanul. Kérjük tisztelettel egyidejűleg a gazdatiszti osztály taggyűjtőit, hogy az ivateket legkésőbb karácsonyig küldjék be valamennyien, hogy az alakuló osztálygyűlés mielőbb összehívható legyen. A beküldött taggyűjtő ivatek helyett készséggel fogunk újat küldeni, kérjük azonban a nev-, foglalkozás-, lakás- és utolsó postának mindenkor olvashatóan való kúriását.

Az alapszabálytervezet a következő:

1. §.

Cím és székhely.

A gazdatiszti osztály címe: «Erdélyi Gazdasági Egylet Gazdatiszti Osztálya».

Székhelye: Kolozsvár.

Pecsétjének felirata: »Erdélyi Gazdasági Egylet Gazdatiszti Osztálya Kolozsvárt 1913.«

2. §.

A gazdatiszti osztály viszonya az E. G. E.-hez.

A gazdatiszti osztály az E. G. E. keretében foglal helyet, annak erkölcsi védelme és fennhatósága alatt áll, saját ügyeit és vagyonát azonban önállóan kezeli és irányítja. Működéséről és anyagi

helyzetéről az E. G. E. rendes közgyűlésén jelentést tenni tartozik.

3. §.

A gazdatiszti osztály céljai.

Az erdélyi országrész gazdatiszti karának képviselése, a testületi szellem fejlesztése, a gazdatiszti kar társadalmi helyzetének emelése, anyagi helyzetének javítása, nyugdíj, illetve biztosítási kérdéseknek lehető megoldása.

4. §.

A cél elérésére szolgáló eszközök.

1. A birtokos és gazdatiszt közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvény helyes végrehajtása fölött való örökös, annak fejlesztésére való törekvés.

2. Az erdélyi gazdatisztek nyilvántartása, az összetartózkodás érzésének fejlesztése.

3. Az erdélyrészi gazdatiszti kar érdekeinek a sajtó útján való képviseltetése és védelme. A gazdatiszti osztály hivatalos lapja: az *Erdélyi Gazda*.

4. A gazdatiszti kar szellemi előhaladását előmozdító szaktanfolyamok, tanulmányi kirándulások, fölolvadások és értekezletek tartása.

5. A gazdasági haladást előmozdítandó: szakirodalmi pályázatok kitűzése, a gazdatiszti kar körébe vágó szakmunkák kiadása.

6. A gazdatiszti osztály a tudomására jött, vagy hozott betöltendő gazdatiszti állásokra állás nélkül levő tagjait közvetítés útján a lehetőség szerint díjtalanul elhelyezi.

7. Oly kedvezmények megszerzése a tagok és családjaik részére, melyekben vállalatok, intézetek és lapok az egyesületek tagjait részesíteni szokták.

8. A tagoknak arra érdemes gyermekei részére tanulmányi ösztöndíjak kiadása és kiadása.

9. A tagoknak üzleti és jogi ügyekben tanácsadás.

10. Szolgálat- és keresetképtelenné vált, valamint állás nélkül levő tagjainak a gazdatiszti osztály erejéhez mért pártfogolása és segítése.

11. Elhunyt tagok özvegyeinek és árváinak anyagi segítése, megélhetésükben és nevelésükben az egyesület által való lehető erkölcsi és anyagi támogatása.

5. §.

A gazdatiszti osztály vagyona és jövedelmi forrásai.

A gazdatiszti osztály vagyonát képezik:

1. A megszűnt «Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület»-nek az E. G. E. kezelő-sébe átment 1549 K 66 fillért kitevő alaptőkéje.

2. Alapítványok, adományok és hagyományok.

3. A rendes évi tagdíj bevételeknek fennmaradó és az osztálygyűlés által a vagyon gyarapítására utalt fölöslege.

Elköltethető jövedelmek:

Az alapítványok kamatai, rendes tagdíjak, valamint az ily célzattal adott állami és más segítések.

6. §.

A gazdatiszti osztály tagjai.

1. Alapító tagok, kik legalább 200 korona alapítványt tesznek és azt vagy egyszerismindenkorra befizetik, vagy az alapítványi összeg évi 5%-os kamatait kötvény alapján biztosítják. A megszűnt Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület alapító tagjai a gazdatiszti osztály alapító tagjainak tekintetnek.

2. Rendes tagok: Mindazon a mezőgazdasági és ezzel rokon gazdasági ágakban önállóan működő, vagy szolgálati viszonyban levő egyének, kik írásbeli nyilatkozat alapján 6 év tartamára évi 10 korona tagsági díj fizetésére kötelezik magukat.

3. Pártoló tagok azon egyének, akik az E. G. E.-nek tagjai és írásbeli nyilatkozat alapján magukat 6 év tartamára évi 5 korona tagsági díj fizetésére kötelezik.

4. Tiszteletbeli és levelező tagokká az osztálygyűlés oly kiváló egyéneket választ, kik a gazdatiszti osztály, a gazdatiszti kar és a mezőgazdaság ügyének szolgálatában kimagasló érdemeket szereztek.

7. §.

A tagok kötelezettségei.

Az évi tagsági díjak az első évben a belépéskor, a további években pedig a naptári év kezdetétől számítandó 30 nap alatt az egyesület pénztárába, Kolozsvárra bérmentesen fizetendő, vagy küldendő be.

8. §.

A tagok kötelezettségének tartalma.

Azon rendes, vagy pártoló tag, aki 6 évre szóló kötelezettségének leteltével a gazdatiszti osztályból ki akar lépni, köteles kilépési szándékát az elnökségnek a hatodik év első felében bejelenteni ellenkező esetben a tagsági viszony hallgatóságosan további 6 évre tekintetik meghosszabbítottnak.

9. §.

A tagok jogai.

a) Az alapító tiszteletbeli és rendes tagoknak az osztálygyűlésen indítványozó, szavazó és választó joguk van. A választmányt ők választják meg, intézőbizottsági tagoknak megválaszthatók.

b) Mindennemű anyagi előnyben és kedvezményben, melyet a gazdatiszti osztály hatóságoktól, testületektől, vagy egyesektől, szerez, az összes tagok a pártoló tagok kivételével egyenlően és a méltányosság alapján részesednek.

c) Az osztály évkönyveit és hivatalos működését tárgyazó egyéb nyomtat-

KÖTSZER — MENTOSZEKRÉNYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a „**RÓZSA**” **DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZERTÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM**
Gyógynövény beváltó állomás!

ványait, továbbá az «Erdélyi Gazda»-t, utóbbit a pártoló tagok kivételével, minden tag díjtalanul kapja.

a) Minden tag jogait csak akkor gyakorolhatja, ha tagdíj hátraléka nincs és az utolsó évi tagdíjfizetési kötelezettségének is eleget tett, hacsak az intéző-bizottság fizetési haladékot nem ad.

e) A szavazati jog rendszerint személyesen gyakorolható. A tagoknak jogukban áll szavazati jogukat tagtársaik által, megbízás útján is gyakorolni. 10 szavazatnál többet azonban senki sem képviselhet.

f) Minden tag bárminemű sérelmének orvoslásáért az osztálygyűléshez fordulhat.

10. §.

A tagsági viszony megszűnik:

1. a tag halálával;
2. a fenti 8. §. szerint való kilépés által;

3. ha valamely tag nyereszkedési vágyból elkövetett vétség, a közérkölcöségbe ütköző viselkedés, vagy büntetés miatt jogerősen elítéltetett, ha az osztálynak tudva anyagi, vagy erkölcsi kárt okoz, ha a tagot hitelesen igazolt fizetési képtelensége miatt az intéző-bizottság saját kérelmére fölmenti. Indokolt esetekben állásához nem illő viselkedés miatt is kizárható. A kizárás a beigazolt első esetben föltétlenül és mindjárt, az utóbbi két esetben pedig az intéző-bizottságnak titkos szavazat útján kétharmad szótöbbséggel hozott határozata alapján fogantatosítatik.

11. §.

Az osztály szervezete.

A gazdatiszti osztály szervezetét alkotják, ügyeit felügyelik és intézik:

- az osztálygyűlés,
- az intéző-bizottság,
- az elnökség,
- a tisztikar.

12. §.

Az osztály-gyűlés.

1. Az évi rendes osztály-gyűlés minden év első negyedében, az erdélyi országrész nagyobb városaiban fölváltva tartatik meg az E. G. E. rendes évi közgyűlése előtt legalább 14 nappal. Helyének és tárgyának meghatározása az intéző-bizottság feladata s ennek határozata alapján összehívása az elnökség hatáskörébe tartozik. Az e tárgyban kibocsátandó és a közgyűlés tárgyainak megjelölését, idejét és helyét magában foglaló hirdetés az osztály hivatalos lapján kijelölt «Erdélyi Gazda»-ban az osztály-gyűlés napját megelőzőleg legalább 14 nappal egyszer közzéteendő és a meghívó a tagoknak külön is megküldendő.

A rendes osztály-gyűlés hatáskörébe tartozik:

- az elnökségnek intéző bizottságnak és a tisztviselőknek, valamint a tiszteltbeli és levelező tagoknak megválasztása és a tisztviselők díjainak megállapítása;
- az évi jelenlés, számadás és mérleg fölülvizsgálása s a fölmentvény föltölti határozathozatala;
- a költségelőirányzat megállapítása;
- az osztály vagyonának hovaforrása és elhelyezése ügyében való határozás;
- határozás az intéző-bizottság ha-

tározatai ellen hozzá felelbeztett ügyekben;

f) az intéző-bizottság, vagy egyesek indítványának tárgyalása, amennyiben az egyes tagok azt az osztály-gyűlés előtt legalább egy héttel az elnökségnek bejelentették;

g) az alapszabály megváltoztatása, a melyhez azonban a tagoknak $\frac{2}{3}$ szavazata szükséges;

h) az osztály fölmozgatásának s fölmozgatás esetén az osztály vagyona hovaforrása tárgyalása, a fölmozgatás ki- rendelése, amikor a tagok $\frac{2}{3}$ részének együtlléte és a gyűlésnek $\frac{2}{3}$ szótöbbsége szükséges;

i) határozathozatal mindazon kérdésekben, melyek sem az intéző-bizottság, sem az elnökség és ügyvezetőség hatáskörébe nem tartoznak.

2. Rendkívüli osztálygyűlésnek helye van, ha

a) 15. rendes tag a célnak kitétele mellett annak egybehívását kívánja és ezt írásban indokolja;

b) az intéző-bizottság annak egybehívását határozza.

A rendkívüli osztály-gyűlésre a tagok legalább 8 nappal megtartása előtt alapszabályszerűen meghívandók. A rendkívüli osztály-gyűlés határozatai a meghívóban is megjelölt tárgyakra és csakis azokra nézve teljes jogerővel bírnak, ha azon a tisztikar tagjain kívül legalább 10 tag van jelen.

(Folyt. köv.)

Tagdíjak befizetése. Az E. G. E. igazgató-választmányja március hó 5.-én tartott ülésének határozata alapján az egyleti tagnyilvántartással, valamint a tagdíjak behajtásával az E. G. E. titkári hivatala bízott meg. A titkári hivatal a tagnyilvántartást átvette és az összes tagdíjhátralékosoknak e héten felhívást fog szétküldeni a hátralékos összeg pontos fölmentésével, felkérve a tagokat tartozásaik kiegyenlítésére.

Ezúton is tisztelettel kérjük tagjainkat, hogy az ismételt felszólítás küldésének a megelőzése és elkerülése végett, december hó 1.-ig sziveskedjenek tagdíjfizetési kötelezettségüknek eleget tenni, mert az egylet is csak az esetben tud megfelelni működésében a várakozásoknak, ha a tagok ezirányú kötelezettségüket is ismerik.

KORMÁNYINTÉZKEDESEK

Allategészségügyi Értesítő. A sertésvész elhureolása miatt tilos a sertéseknek Horvát-Szlavonországokba bevitele: Alsó-Fehér vármegye alvinci és kisenyedi járásából, valamint Gyulafehérvár és Vizakna r. t. városokból, Kolozs vármegye kolozsvári járásából, valamint Kolozs r. t. városból, Nagy-Küküllő vármegye medgyesi járásából, valamint Medgyes r. t. városból, Szeben vármegye szászsebesi járásából, valamint Szászsebes r. t. városból, Szilágy vármegye zilahi járásából, valamint Zilah r. t. városból, Torda-Aranyos vármegye tordai járásából, valamint Torda r. t. városból.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Az E. G. E. Gazdatiszti Osztálya alapszabály tervezetét lapunk «Egyleti Élet» rovatában közöljük, amelyre itt is felhívjuk a gazdaközönség figyelmét. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy a gazdatiszti osztály az összes erdélyi gazdatisztek fölött fog örködni és az ők eredményes működésére előnyös befolyást fog gyakorolni. A birtokos osztály a saját érdekében is cselekszik, ha a lapunk mai számához csatolt taggyűjtő ívet aláírja és beküldi azt az E. G. E. titkári hivatalához, (Kolozsvár, Attila-u. 10.) mire a gazdatisztek érdekében tisztelettel kérjük.

— **Előléptetések és új munkateosztás az OMGE-nél.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület választmányi üléséről szóló jelentésünk kapcsán, már a múlt számban megemlékeztünk arról, hogy a választmány elhatározta, hogy a Jeszenszky Pál távozásával megüresedett ügyvezető-titkári és referensi állások teendőit megossza az egyesület jelenlegi tisztviselői között s az ilyenformán nagyobb munkakörbe helyezett tisztviselőket előlépteti. E határozat alapján a központi ügyvezetés teendőinek ellátására Mutschenbacher Emil dr. kapott megbízást és társelőadó-jává lett a közgazdasági szakosztálynak. A növénytermesztési szakosztályt Szilassy Zoltán vette át, mellette Fabricius Endre a társelőadó. Konkoly Thege Sándor átvette az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály, a tejgazdasági s lótenyésztési bizottság és a tenyészállatvásárokat rendező bizottság előadói tisztét, továbbá az országos törzskönyv titkári teendőit. Végül Rész Albert segédtitkár Rubinek Gyula igazgató mellé osztalott be. A megnagyobbodott munkakörnek megfelelően Mutschenbacher Emil dr. I. oszt. titkárrá, Konkoly-Thege Sándor dr. pedig II. oszt. titkárrá lép elő 1914. január elsejétől.

— **Az erdélyi árvizkárosultakért.** Báró Bánffy Zoltánné és báró Bornemissza Adél urnók kezdeményezésére, még korábban mozgalom indult meg Kolozsváron az árvizsújtotta lakosság felségélyezésére. E mozgalomnak egyik jelentős momentum volt a múlt héten tartott nagygyűlés, amelyen az erdélyi arisztokrácia női tagja igen szép számmal jelentek meg. Ott voltak: Báró Bánffy Zoltánné, br. Bornemissza Adèle, báró Jósika Marianne, báró Huszár Pálné, báró Jósika Samuelné, báró Rothenthal Henrikné, báró Bornemissza Tivadarné, báró Bánffy Ernőné, br. Wesselényi Istvánné, gróf Esterházy Kálmánné, báró Jósika Lajosné, gróf Bethlen Sándorné, gróf Bethlen Györgyné, Makray Lászlóné, gróf Bethlen Sarolta, Szabó Eszter, dr. Szabó Dénesné, Zeyk Dánielné, gróf Nemes Jánosné, gróf Bethlen Carolina és ifj. báró Wesselényi, Miklósné stb.

Br. Bánffy Zoltánné rövid elnöki megnyitóján után bejelentette, hogy a mozgalom fővédnökéül sikerült megnyerni *Mária Józefa* főhercegnőt, akinek a gyűlésből köszönő iratot is küldtek. Ezután bemutatta az árvizkárosultak felségélyezése érdekében kibocsátandó felhívás szövegét, mit egyhangulag elfogadva, örömmel jelentette, hogy a nemes mozga-

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képvisellete, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

lom Erdély határait is átlépte és az akcióból az anyaországi mágnásvilág is részt kér magának és elhatározták, hogy dec. 15—18-ig Budapesten gr. Mikes Arminné vezetése alatt, egy erdélyrészi háziipari kiállítást rendeznek a Servita-téren az árvizkárosultak javára.

— **Szüreti eredmények.** Magántudósítások után már mult számunkban beszámoltunk egyes borvidékek szüreti eredményeiről, alább közöljük a legutóbb megjelent hivatalos jelentést, amelyet a kerületi szőlészeti és borászati felügyelők küldtek be a miniszteriumhoz Erdélyből:

Nagyenyéai kerület (Alsófehér, Hunyad és Szeben vármegye): A szüretre igen kedvező idő járt, mely október hó végén befejeztetett. A mennyiség kat. holdanként 12—16 hl. 16—21% cukortartalom mellett. A must ára 34—65 K közt váltakozik hektoliterenként.

Dicsőszentmártoni kerület (Kisküküllő és Udvarhely vármegye): A szüret október hó végén befejezést nyert. Kat. holdankénti termés 1—8 hl., a minőség közepes 14—18% cukortartalommal. A must és ujbór ára hl.-ként 50—60 K.

Schnell János (Kiskémező, Kisküküllő m.) tudósítása szerint a termés csak fele a tavalyinak. A cukortartalom 13—15% Wagner szerint. A must hl.-kénti ára 56—60 K. Vevő nem jelentkezik, tavalyi borkészlet nincs. A vesszők állapota jó. Ujabb ültetésre kevés a kilátás.

Ábrahám Gábor (Sarmaság, Szilágy-m.) tudósítása szerint, a must minősége 15—18% cukortartalmu klosterneuburgi szerint. Eladás még nem történt, kevés bor még a tavalyiból is van. A vesszők állapota jó.

— **A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete** Zselénski Róbert gróf elnöklésével látogatott ülést tartott, melynek egyik fontos tárgya a hordóhitelesítő átlomások megszüntetésének ügye volt. A kérdést Csury Jenő dr. osztálytanácsos ismertette, rámutatván arra, hogy a kereskedelmi kormány nem támogatja a vármegyéknek egyes hordóhitelesítő átlomások megszüntetése iránti kérelmét. Javaslatára az egyesület mindamelllett fölterjesztést intéz a kormányhoz, melyben rá fog mutatni arra, hogy mennyire érdekükben áll a szőlősgazdáknak, hogy a hordóhitelesítést nagyobb anyagi áldozat nélkül elvégezhessék. Lépéseket fognak tenni a bor (és egyéb szesz-italok) súly szerinti eladásának mehozatala iránt. A május—június hónapban rendezendő nemzetközi pincészeti kiállítás előkészítési munkálatában részt vesz az egyesület is, mely egyuttal országos borászati kongresszust rendez Budapesten. Az agrár szőlőkölcsön visszafizetése tárgyában tartandó országos értekezletre december 7-re tűztek ki és az értekezletre közel tizezer meghívót küldenek szét. Elhatározták egy bornyilvántartási kimutatás kiadását s végül kimondották, hogy a jövő évben tanulmányutat rendeznek Ausztria nevezesebb borvidékeire. Több új lag felvétele és néhány kisebb jelentőségű tárgy megvitatása után a G. E. O. Sz. decemberi nagygyűlésére kijelölték az egyesület képviselőit.

— **Állatdíjazás Kolozsváron.** A Kolozsvári Gazdasági Egylet folyó évi december hó 7-én, vasárnap, d. e. 9 órakor a baromvásártéren állatdíjazást rendez a földmivelésügyi miniszterium erkölcsi és anyagi támogatása mellett. A díjazáson részt vehetnek a kolozsvári kisgazdák saját nevelésű magyarfajta üszőkkel és tehénekkel. Az állatdíjazásra a földmivelésügyi miniszter 400 koronát adományozott, melyet báró Huszár Pál gazdasági felügyelő fog kiosztani.

— **A kereskedelmi miniszter a mezőgazdasági vámpolitikai központhoz.** A Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ megalakulásakor tiltakozását fejezte ki az ellen, hogy a kereskedelmi és iparkamarák, valamint az ipari és kereskedelmi érdekeltségek által létesített másik vámközpont magát egyszerűen Magyar Vámpolitikai Központ-nak nevezi, az egyetemes gazdasági érdekek képviselőjének tüntetvén fel e nevezetet, holott a legfontosabb gazdasági érdekeltség a mezőgazdaság nem foglal benne helyet. Arra kérték ezért a mezőgazdasági érdekeltségek a kereskedelmi minisztert, hogy a kereskedelmi és vámszerződések előkészítésére irányuló tárgyalások során minden mezőgazdasági vonatkozású kérdésben hallgassa meg a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ szakvéleményét. **Harkányi János** báró kereskedelmi miniszter a Központ-hoz intézett leiratában köszönettel veszi tudomásul a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ abbéli készségét, hogy a közel jövőnek nagyfontosságú vámpolitikai teendőiben a mezőgazdasági érdekeltség támogatását felajánlotta. Megállapítja egyuttal, hogy sem ő, sem hivatali elődje nem kívánták soha a »Magyar Vámpolitikai Központ« című másik hasonló célu intézményt olyannak tekinteni, mintha az a mezőgazdasági érdekeltségnek kizárólagosan hivatott szószólója volna, hanem ellenkezően a maga részéről készséggel helyezi kilátásba, hogy a vámpolitikai előkészítési munkálatok folyamata alatt a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ közreműködését minden felmerülő kérdésben igénybe fogja venni.

A Dr. Borovszky-féle szagosított
BOROLIN
a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A *Borolin* a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a **Borolingyárban**
Budapest, II., Margitrapart 45. sz.
Próbaüveg 50 fillér.

— **A Magyar Országos Állatorvos-Egyesület** f. hó 12-én igen népes szakülést tartott, amelynek egyedüli tárgya Kovács József dr. gazd. akad. tanárnak a vágóállatbiztosításról szóló előadása volt. A széleskörű tanulmányokat előlőadó részletesen ismertette a vágóállatbiztosítás történetét, a külföldi és hazai ezirányú intézményeket, illetve tervezeteket és körvonalozta, hogy milyen kívánalmakat kell fűznünk a létesítendő vágóállatbiztosító intézményhez. Az előadáshoz hozzászóltott Hutya Ferenc dr., az állatorvosi főiskola rektora, aki az állatszavatosság törvényes rendezésének fontos voltát hangsúlyozta, Konkoly Thege Sándor, pedig a főváros által készített tervezetel bírálta a gazdaközönség szempontjából.

— **Bordeaux előadása Budapesten.** A francia íróvilág egyik legjelentékenyebb és legértekeesebb tagja **Henri Bordeaux** a Budapesti Francia Irodalmi Társaság meghívására nagyon látogatott előadást tartott a Nemzeti Múzeum dísztermében. A házi tüzhely költségéről, jelentőségéről és nemzeti fontosságáról beszélt. Kifejtette a kapcsolatot, mely a tüzhely, a családi élet középpontja és a haza fogalma között fennáll. Utalt arra, hogy a fél-

tékenyen őrzött szoros kapcsolat a kettő között a haladásnak nélkülözhetetlen feltétele. Melankolikus hangon tárgyalta azokat a törekvéseket, amelyek a kapcsolatot megbontására irányulnak és kockára teszik a nemzetek jövőjét. A párisi életbe belefáradt, tisztább levegő, a falusi élet után vágyódó író és filozófus lelke beszélt az előadásban, melyet osztatlan figyelemmel kísért és lelkes tapsal jutalmazott a nagy termet megtöltő közönség.

— **Csalás a magyar liszttel.** Egy cseh malomtulajdonos csalással vádolva került a prágai törvényszék elé, mert cseh lisztet magyar firma alatt árult. A törvényszék fölmentette a cseh molnárt és fölmentő ítéletét azzal okolta meg, hogy az osztrák malmok között az már régi szokás, hogy lisztjeiket a forgalomban magyar származásúnak tüntetik fel. Hát lehet, hogy az osztrák malmok eléggé el nem ítélhető módon régóta routják hasonló közönséges csalásokkal a magyar liszt hírnevét. Az azonban bizonyos, hogy nekünk nem szabad a prágai törvényszék ítéletét egyszerűen tudomásul venni. Kormányunknak egyszerűen tiltakoznia kell ezen eljárás ellen, amely nekünk kárt okoz és lisztünk hírnevének csökkentésére vezet. Próbálna meg valaki prágainak keresztelni a magyar sonkát, ugyan mit szólnának hozzá a csehek? Pedig a magyar sonka és a prágai sonka között nincs annyi különbség, mint a magyar liszt és a cseh liszt között.

— **A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete** által Budapesten december hó 5—8-áig, az Iparcsarnokban rendezendő országos baromfi-, galamb- és házinyulkiállítás díjazási céljaira eddig a következő érmek, tiszteletdíjak és jutalomdíjak állnak rendelkezésre: Érmek: Állami aranyozott, ezüst- és bronzérmek. Egyesületi aranyozott, ezüst- és bronzérmek. A német Osztrák-Magyar Baromfitenyésztők Klubjának 6 ezüst- és 6 bronzérme. A Bécsi Baromfitenyésztési Egyesület 1 arany-, 1 ezüst- és 2 bronzérme. A Szegedvidéki Baromfi- és Fajnyultenyésztők Egyesületének 1 aranyozott, 1 ezüst- és 1 bronzérme. Tiszteletdíjak: A földmivelésügyi kormány tiszteletdíjai. Budapest székesfőváros 2 tiszteletdíja. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye tiszteletdíja. Gróf Teleki Józsefné tiszteletdíja. Gróf Batthyány Lászlóné tiszteletdíja. Dr. Hubert Hugóné tiszteletdíja. Reitter Oszkár tiszteletdíja. Schlabitcz Lajos tiszteletdíja. Br. Liphay Frigyesné tiszteletdíja. Porzolt Ernőné tiszteletdíja. Kovács Ödön tiszteletdíja. Magyar Mezőgazdák Szövetkezete 2 darab tiszteletdíja. Jutalomdíjak: A földmivelésügyi kormány pénzdíjai 1500 korona. Báró Harkányi János kereskedelmi miniszter ur. Önagyméltósága 500 koronás pénzdíja. Gr. Teleki Józsefné 100 koronás pénzdíja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 200 koronás pénzdíja. A Hangya Központi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet 2 darab 50 koronás pénzdíja. A Magyar Gazdaszövetség 50 koronás pénzdíja. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, ugy is mint a Budapesti Tojásközség 100 koronás pénzdíja. Rácz Ödönné 100 koronás pénzdíja. Palóczy Horváth Istvánné 100 koronás pénzdíja. Makfalvay Géza alelnök 50 koronás pénzdíja. A Magyar Élelmiszerkivitelési Cégek Országos Szövetsége 50 koronás pénzdíja. A Szarvasi Baromfitenyésztési Egyesület 50 koronás pénzdíja. A Pozsonyvári-

megyei Gazdasági Egyesület 20 koronás pénzdija. A Zalavármegyei Gazdasági Egyesület 20 koronás pénzdija. Gocsmann József 20 koronás pénzdija. Mayer Béláné 10 koronás pénzdija. Dukai Takách Ferencné 5 koronás pénzdija. A pénzdijak részletes beosztása a katalógusban lesz feltüntetve. A még felajánlandó díjak a sajtó útján fognak közhírré tétetni.

— A hadseregszállítási bizonyítványok hitelesítésének ellenőrzése. A gazdáknak a hadseregszállítóknál előjoguk lévén, termelői minőségüket az u. n. természetű igazolásokkal kötelesek bizonyítani, melyek közül a magángazdák természetű bizonyítványait a vármegyei gazdasági egyesület, a gazdasági egyesületek és szövetkezetek természetű bizonyítványait pedig az O. M. G. E. van hivatva hitelesíteni. Mivel a gazdák a hadseregszállítással mindig jobban és jobban kezdenek foglalkozni, mindinkább nagyobbodó számban teljesen új, ismeretlen egyesületek is kérik az O. M. G. E.-től ismeretlen adataiknak hitelesítését. Mindezekre való tekintettel, hogy az O. M. G. E. méltón töltse be hatósági jellegű szerepét, gondoskodni fog az egyesület a hadseregszállítással foglalkozó gazdasági intézmények alapszabályainak és tagjai hiteles névsorának, valamint a többi hiteles adatok beszerzéséről is. A szállítási bizonyítványok hitelességét a beérkező adatok alapján fogják ellenőrizni és adatok beszolgáltatásának megtagadása a hadsereg ellátás elnyerésére szolgáló bizonyítványok hitelesítésének megtagadását fogja maga után vonni.

— A Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ Dessewffy Auréli gróf elnöklésével látogatott ülést tartott, melynek napirendjén Mutschenbacher Emil dr. jelentést tett arról, hogy a földművelésügyi miniszter Dubravszky Róbert miniszteri tanácsossal és Győry Lóránd osztálytanácsossal képviselteti magát a vámpolitikai központban. Tudomást vettek ezenkívül a kereskedelmi miniszter leiratáról is, melyben kilátásba helyezi, hogy a vámpolitikai kérdések tárgyalásánál minden a mezőgazdasággal vonatkozásban álló kérdésben meg fogja hallgatni a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központot. Ezután Szilassy Zoltán orsz. képviselő előterjesztésére elhatározták, hogy a Magyar Gazdaszövetség átirata értelmében a balkán szerződések keretében a mezőgazdaság rovására adandó újabb engedmények, az élő állat átviteli forgalom s általában a fennálló vámvédelemnek 1917-ig való bármilyen megbolygatása ellen a Központ tiltakozását fejezi ki. Rubinek Gyula főelőadó javaslata kapcsán kijelölték a vámtarifa egyes tételeihez készítené részletes előterjesztéseket előadóit, majd kimondották, hogy a gazdasági szervezettek bevonásával országrészenként vámpolitikai értekezleteket fognak rendezni.

Végül az őrlési forgalom és beviteli jegyek kérdéséről tartott Rubinek Gyula főelőadó nagyérdékű és alapos tanulmányokon alapuló előadást, melynek befejeztével kimondotta a gyűlés, hogy a meghatározottabban tiltakozik az ellen, hogy a gabonára alkalmazott kikészítési eljárás, amelynek bármely formájának életbeléptetését az 1908. évi XII. t.-c. az Ausztriával 1917-ig fennálló vámszerződés idejére tilalmazza — bármely alakjában e határidőn belül felújítottassék.

— „Borolin” nevű szerével igen szép szolgálatot tett, mert a makacs idült reuma, melyet Boszniában szereztem s mely különösen jobb karom ízületeibe befészkelődött, már hetek óta újból kellemetlenkedett. Kiváló szerének köszönhetem, hogy kétheti használata után karomat megint használni tudom. Fogadja ezért kiváló tiszteletemet és hálas köszönetemet. Budapest (Csilaghegy, 1910. január 15. Böhm Péter s. k., min. tanácsos, tábornok a honv. miniszteriumban.

— „Borolin” nevű szerével igen szép szolgálatot tett, mert a makacs idült reuma, melyet Boszniában szereztem s mely különösen jobb karom ízületeibe befészkelődött, már hetek óta újból kellemetlenkedett. Kiváló szerének köszönhetem, hogy kétheti használata után karomat megint használni tudom. Fogadja ezért kiváló tiszteletemet és hálas köszönetemet. Budapest (Csilaghegy, 1910. január 15. Böhm Péter s. k., min. tanácsos, tábornok a honv. miniszteriumban.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertésze

tájkertész és kertépítő
BUDAPEST

Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—3

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Zsákot, Zsineget, ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest, V., Nádor-utca 31—33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Ágybavizelés

Rögtöni megszüntetés! Kört és nemet közölni. Felvilágosítás ingyen. Gg. Pfaller Nürnberg s. 376 (Bay.)

ADRIAI

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapítattott 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 180 millió korona

Vezérigazgató: Rácz-almási Frigyesy Adolf, m. kir. udv. tanácsos, igazgatósági elnök: Báró Láng Lajos, valós. belső titkos tanácsos

E társulat, amely 74 éves fennállása óta 650 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:

tűz- és robbanási, betöréses lopás, baleseti valamint jégokozta károk ellen, továbbá: az emberek életére, halál, elérési valamint kiházasítási esetekre és magas kamatozású

életjáradékokra. 1091

Erdélyrészi vezérképviselőség Zolozsvárt:

Gróf Bethlen Pál Bács-Kulai Szekula Ákos igazgatók, választm. tag. vezérfelügyelő.

Szám: 8454—913.

v. t.

Hirdetmény.

Medgyes szab. kir. város Szt. András napi állatvásár november havában következő sorrendben tartatik meg, u. m.:

november 27. és 28-án fehér és tarka szarvasmarhavásár;

november 29-én lé- és bivalyvásár.

Medgyes, 1913. november hó 6.

A városi tanács.

Hatása biztos!

Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 2767 IV.

BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

Szám: 5349/1913.

Erdőeladási hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőség folyó évi december hó 22-én délelőtt 11 órakor hivatalos helyiségében (Kolozsvár, Bocskay-tér 19. sz. II. emelet) zárt írásbeli ajánlattal egybekötött szóbeli árverésen eladja Gyalu és Egerbegy község határában (Kolozs megye) fekvő 776.4 k. hold kincstári erdőterület összes faanyagát.

Kikiáltási ár 210.000 korona. Bánatpénz 2100 korona, mely az árverési bizottságnak fizetendő az árverés megkezdése előtt. Azok, kik zárt írásbeli ajánlatot tesznek vagy ahhoz kötelesek mellékelni, vagy posta útján beküldeni. A zárt írásbeli ajánlat 1 koronás bélyeggel látandó el és kívül a borítékon jelzendő „Ajánlat a gyalui erdő faanyagra.

A zárt ajánlatok beérkeztek sorrendjében a szóbeli árverés befejezte után nyomban felbontatnak.

Bánatpénzként csak készpénz, vagy óvadékképes értékpapír fogadtatik el.

Későn, vagy távirati uton érkezett ajánlatok nem fogadtatnak el.

Kitermelési határidő 1916 évi március hó 31.

A részletes feltételek a telepítési felügyelőségnél a hivatalos órák alatt 8—2 óráig megtekinthetők.

Az árverés eredménye felett végérvényesen a m. kir. földművelésügyi miniszter úr fog dönteni, aki a szabad választás jogát is fenntartotta.

Kolozsvár, 1913 évi november hó 17-én.

A m. kir. telepítési felügyelőség.

Bocskay-tér 19. szám. II. em.

3021

Orpington

fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításán első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok eladók.

Erzsébet-út 13. szám.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Műtrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

Fürdő-utca 8-ik szám.

A KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzüintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyveckére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza.

Leszámitol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10—50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáráttal.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyveckéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

A magyar királyi államvasutak erdélyrészi fő- és mellékvonalainak menetrendje.

A vég- és csatlakozó állomások kimutatásával. — Érvényes 1913 október 1-től.

Gy. 700	Gy. 210	Sz. 615	Gy. 1050	Sz. 820	ind.	Budapest ny. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 720	Gy. 735	Sz. 615	Gy. 940	Gy. 125
" 316	" 1032	" 722	" 745	" 834	érk.	Kolozsvár	ind.	" 619	" 1054	" 637	" 113	" —
" 613	" 1051	" 832	" 808	" 904	érk.	Aranyos-Gyéres	érk.	" 544	" 1070	" 612	Sz. 1256	" —
" 720	" 1223	" 1017	" 912	" 1024	érk.	Kocsárd	ind.	" 413	" 907	" 448	" 1146	" —
" 743	" 101	" 1057	" 934	" 1055	érk.	Tövis	ind.	" 380	" 842	" 415	" 1120	" —
" 826	" 214	" 1232	" —	" 1209	érk.	Küküllőszeg	érk.	" 219	" 800	" 308	" 1029	" 315
" 845	" 301	" 156	" —	" 1234	ind.	Kiskapus	ind.	" 155	" 749	" 225	" 955	" 300
" 908	" 346	" 229	" —	" 101	érk.	Segesvár	ind.	" 122	" 728	" 156	" 925	" 232
" 949	" 502	" 321	" —	" 157	érk.	Héjasfalva	ind.	" 1231	" 656	" 1257	" 837	" 158
" 1045	" 707	" 454	" —	" 335	érk.	Brassó	ind.	" 1046	" 553	" 1124	" 708	" 1252
" 1102	" 813	" 525	" —	" 403	érk.			" 1048	" 528	" 1058	" —	" 1230
" 146	" 1245	" 856	" —	" 753	érk.			" 636	" 240	" 741	" —	" 1008
Gy. 705	Sz. 750	Gy. 210	Sz. 930	Sz. 1220	ind.	Budapest K. p. u. a gyorsvonat	érk.	Sz. 545	Sz. 1230	Gy. 125	Sz. 725	Gy. 920
" 1232	" 331	" 659	" 600	" 903	érk.	Arad	ind.	" 939	" 500	" 820	" 1142	" 415
" 1247	" 406	" 709	" 630	" 1115	érk.	Piski	ind.	" 852	" 420	" 808	" 1100	" 401
" 355	" 909	" 1017	" 1110	" 539	érk.	Alvinc	ind.	" 417	" 1041	" 455	" 614	" 1244
" 456	" 1042	" 1125	" 1240	" 717	érk.	Gyulafehérvár.	ind.	" 250	" 904	" 350	" 445	" 1120
" 510	" 1101	" 1137	" 1259	" 732	érk.	Tövis	ind.	" 233	" 847	" 337	" 425	" 1107
" 533	" 1135	" 1200	" 132	" 803	érk.			" 205	" 817	" 315	" 351	" 1046
Sz. 220	Sz. 1201	Sz. 335	Gy. 947	Sz. 855	ind.	Kocsárd	érk.	Sz. 705	Sz. 1052	Sz. 222	Gy. 650	Sz. 1246
" 257	" 1239	" 410	" 1015	" 932	érk.	Marosludas	ind.	" 628	" 1016	" 145	" 625	" 1209
" 412	" 156	" 523	" 1115	" 1051	érk.	Marosvásárhely	ind.	" 510	" 902	" 1229	" 524	" 1052
" 422	" 206	" 607	Sz. 1139	" —	ind.	Szászrégen	érk.	" —	" 847	" 1154	" —	" 1032
" 545	" 309	" 710	" 1238	" —	érk.	Gyergyószentmiklós	ind.	" —	" 745	" 1046	" —	" 931
" 956	" 719	" 1045	" 354	" —	ind.	Mádéfalva	ind.	" 910	" 420	" 724	" —	" 614
" 1140	" 856	" —	" 533	" —	ind.	Sepsiszentgyörgy	ind.	" 727	" —	" 529	" —	" 410
" 329	" —	" —	" 748	" —	érk.	Brassó	ind.	" 433	" —	" —	" —	" 1235
" 520	" —	" —	" 926	" —	érk.			" 245	" —	" —	" —	" 1100
Sz. 224	Tvsz. 522	Sz. 1019	Vv. 336	Sz. 726	ind.	Kiskapus	érk.	Sz. 857	Tvsz. 252	Sz. 604	Vv. 910	Sz. 1233
" 353	" 712	" 1149	" 518	" 856	érk.	Nagyszeben	ind.	" 727	" 100	" 433	" 720	" 1110
" 813	" —	" 548	" 951	" —	érk.	Fogarás	ind.	" 333	" 814	" —	" 442	" —